

เอกสารประกอบการบรรยาย

วิชากฎหมายอาญา (ครั้งที่ ๒)

(มาตรา ๓๓๔ ถึง มาตรา ๓๖๖/๔)

เนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๕

นายชยกมล เกษมสันต์ ณ อรุณยา

ฐานวิงราวทรัพย์

มาตรา ๓๓๖ ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานวิงราวทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ถ้าการวิงราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ถ้าการวิงราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการวิงราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

การจะมีความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ได้ต้องมีการกระทำความผิดประกอบความผิดฐานลักทรัพย์มาก่อน และต้องมีการกระทำ “โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า” หมายถึง กริยาที่หยิบหรือจับเอาทรัพย์ไปโดยเร็วรวมเป็นการกระทำเดียวกับการเอาไป และขณะที่ถูกเอาทรัพย์ไปผู้นั้นรู้สึกตัวหรือเห็นการฉกฉวยเอาทรัพย์นั้น (ฎ.๙๑๙/๒๕๐๓,ฎ.๑๐๙๗๖/๒๕๕๔)

ฎ.๗๘๖๘/๒๕๖๐ จำเลยมอบของหมั้นหรือสินสอดให้เขาแล้ว ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อีกต่อไป การที่จำเลยหยิบไปต่อหน้าโจทก์ร่วมในขณะโต้เถียงกันเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง จึงเป็นการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้าอันเป็นความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์

ทรัพย์บางอย่างหากฉกฉวยเอาไปโดยเร็วไม่ได้โดยสภาพเพราะมีน้ำหนักมาก เช่น พระพุทธรูปองค์ใหญ่ สุกหรือน้ำหนัก ๒๐๐ กิโลกรัม ย่อมเป็นความผิดฐานนี้ไม่ได้ในตัว

(ฎ.๑๙๑/๒๕๓๒,ฎ.๗๐๕๓/๒๕๔๕)

.
- การฉกฉวยนี้ไม่จำเป็นต้องวิ่งแล้วหยิบคว้าไป นอกจากนี้การเอาไปซึ่งหน้า มิใช่จำกัด
เพียงแต่เห็นหน้ากันหรือรู้สึกตัวขณะเอาไปเท่านั้น แต่หมายถึงต้องอยู่ในระยะใกล้ชิดกับเจ้าของ
ทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองแทน

ฎ.๑๐๙๗๖/๒๕๕๔ การที่จำเลยดึงเอาโทรศัพท์เคลื่อนที่จากกระเป๋ากางเกงของ
เด็กหญิง บ. แล้วเด็กหญิง บ. รู้สึกถึงการถูกดึงจึงใช้มือจับจนถูกมือของจำเลย จึงอยู่ใน
ความหมายของการลักทรัพย์โดยการฉกฉวยเอาซึ่งหน้าอันเป็นความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ตาม
ฟ้องแล้ว

ฎ.๙๑๙/๒๕๐๓ จำเลยเข้าไปในร้านขอซื้อสุรา เจ้าของร้านบอกว่าหมดเวลาแล้วขาย
ไม่ได้ จำเลยพูดว่าไม่ขายก็จะเอาไปกินเฉยๆ แล้วหยิบสุราออกจากร้านไปด้วย ดังนี้ เป็นการลัก
ทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้าเข้าองค์ประกอบความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์

ฎ.๘๘๘/๒๕๑๖ จำเลยลักเอาปืนและกระสุนไปจากโรงเรือน ขณะลักไม่มีใครเห็น คนที่
อยู่ใต้ถุนเรือนเห็นจำเลยก็ตอนที่จำเลยออกมาอยู่นอกชานแล้ว ไม่เป็นการฉกฉวยเอาซึ่งหน้า

•

ฎ.๑๐๓๔๔/๒๕๕๐ การที่จำเลยใช้อุบายเข้าไปขอซื้อสินค้า เมื่อน.ไปหยิบสินค้าและ
ปลอม พวกของจำเลยลงจากรถลักบุรีไปจากร้านค้าของผู้เสียหาย โดยพวกของจำเลยลอบลัก
หยิบบุรีไปโดยไม่ให้บุคคลในร้านเห็น แม้ผู้เสียหายซึ่งอยู่ในร้านตัดผมฟากถนนฝั่งตรงข้ามจะ
เห็นเหตุการณ์ขณะพวกของจำเลยลงจากรถเข้าไปลักบุรีก็ตาม แต่ผู้เสียหายอยู่อีกฟากถนน
และเห็นเหตุการณ์ในระยะห่าง ๒๐ เมตร ลักษณะการกระทำยังถือไม่ได้ว่าพวกของจำเลยเอา
บุรีของผู้เสียหายไปต่อหน้าผู้เสียหาย ไม่เป็นการฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ไม่เป็นความผิดฐานร่วมกัน
ฉกฉวยทรัพย์

ฎ.๖๕๓/๒๕๕๓ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกับผ.ร่วมกันฉกฉวยโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหาย
แต่ทางนำสืบของโจทก์กลับได้ความว่า ผ.ทำที่เป็นพุดโทรศัพท์เคลื่อนที่ และเอาโทรศัพท์ไปใน
ขณะที่ผู้เสียหายให้บริการลูกค้าคนอื่นอยู่ เป็นการเอาไปในขณะปลอม มิใช่การฉกฉวยทรัพย์ไป
โดยซึ่งหน้า จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์

• ข้อสังเกต

- ข้อพิจารณาว่ามีการกระทำความผิดสำเร็จแล้วหรือไม่ในความผิดฐานนี้ คือ การที่ผู้กระทำอาจเข้ายึดถือการครอบครองทรัพย์ได้แล้วหรือไม่เช่นเดียวกับฐานลักทรัพย์

ฎ.๖๖๒๔/๒๕๔๕ หลังจากจำเลยกระชากสร้อย สร้อยคอหลุดหล่นลงพื้นบริเวณที่เกิดเหตุ จำเลยยังไม่ได้เข้ายึดถือครอบครองสร้อยดังกล่าว เป็นพยายามชิงทรัพย์

ฎ.๗๖๕๐/๒๕๕๔ กระชากกระเป๋าจนสายสะพายหลุดจากไหล่ผู้เสียหาย เป็นเหตุให้รถจักรยานยนต์ล้มและศีรษะผู้เสียหายกระแทกพื้นถนนสลบไป ส่วนกระเป๋าหลุดติดมือ ว. ไปหล่นลงพื้นถนนห่างจากจุดเดิมถึง ๕ เมตร จึงต้องถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว มิใช่เพียงพยายามชิงทรัพย์

- ความผิดฐานนี้กับฐานชิงทรัพย์ หากกรณีเป็นการเล็งเห็นผลได้ว่าต้องเกิดบาดแผลอย่างแน่นอน ย่อมถือว่ามีเจตนาใช้กำลังประทุษร้าย จึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๓๓๔/๒๕๔๖) แต่หากคงมีเพียงเจตนาที่จะเอาทรัพย์ไปโดยมิได้มีเจตนาที่ใช้กำลังประทุษร้าย (ไม่ได้มุ่งต่อร่างกายหรือจิตใจของบุคคล) ก็คงมีความผิดฐานชิงทรัพย์

ฎ.๒๑๐๐/๒๕๒๑ จำเลยรวบคอกผู้เสียหายเพื่อให้รู้ว่าสวมสร้อยคออยู่ แล้วกระตุกสร้อย
หนัก ๒ สลึง สร้อยขาดคอกเป็นแผลไม่ถึงเป็นอันตรายแก่กาย ไม่เป็นชิงทรัพย์

ฎ.๔๓๒๓/๒๕๕๑ การที่จำเลยที่ ๑ กระชากสร้อยคอทองคำพร้อมพระเลี่ยมทองของ
โจทก์ร่วมไปในขณะที่จำเลยที่ ๑ วิ่งอ้อมไปทางด้านหลังและขว้างสร้อยคอทองคำพร้อมพระ
ดังกล่าวทิ้งลงพื้นที่มีน้ำขังห่างจากที่เกิดเหตุประมาณ ๒๐ เมตร ลักษณะการกระทำของ
จำเลยที่ ๑ เช่นนี้ เป็นการแย่งการครอบครองไปจากโจทก์ร่วมแล้ว และมีลักษณะเป็นการฉก
ฉวยซึ่งหน้าโดยทุจริต ซึ่งเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ การที่จำเลยที่ ๑ ขว้างทรัพย์ทิ้งหลังจาก
วิ่งไปแล้ว ๒๐ เมตร เป็นเจตนาที่เกิดขึ้นภายหลัง ไม่ทำให้การกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็น
ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ไปได้

ฎ.๖๕/๒๕๖๔ จำเลยใช้มือกระชากสร้อยคอทองคำของผู้เสียหายจนหลุดออกแล้วเอา
สร้อยคอทองคำของผู้เสียหายไป **ซึ่งเป็นการกระทำในทันใดเพื่อประสงค์จะเอาสร้อยคอ
ทองคำของผู้เสียหายเป็นสำคัญและเป็นเพียงวิธีการเอาทรัพย์ของผู้เสียหายเท่านั้น**
มิใช่เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายอันจะเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่เป็นเรื่องที่จำเลยใช้กิริยาฉก
ฉวยสร้อยคอทองคำของผู้เสียหายไปอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่เมื่อโจทก์มิได้บรรยาย
องค์ประกอบความผิดฐานนี้มาและคำขอท้ายฟ้องก็มิได้ขอให้ลงโทษฐานชิงทรัพย์ จึงเป็น
เรื่องที่โจทก์ไม่ได้ประสงค์ให้ลงโทษในความผิดฐานชิงทรัพย์ คดีคงลงโทษจำเลยได้เฉพาะ
ความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนเท่านั้น เมื่อความผิดฐานชิงทรัพย์ที่โจทก์ฟ้องรวมการ
กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนซึ่งเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเองด้วยศาลย่อมมี
อำนาจลงโทษในความผิดฐานดังกล่าวได้

- หากการใช้กำลังประทุษร้ายขาดตอนจากการการเอาทรัพย์สินแล้วยอมไม่ผิดฐานชิงทรัพย์ แต่อาจผิดฐานนี้ได้ เช่น ตบหน้าผู้เสียหายเพราะหมั่นไส้ แต่เมื่อเห็นสร้อยคอของผู้เสียหายหลุด จึงถือโอกาสเอาสร้อยคอนั้นไปต่อหน้าผู้เสียหาย ผิดฐานทำร้ายร่างกายและฐานชิงทรัพย์ แต่ไม่ผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๑๖๓๘/๒๕๖๑) อย่างไรก็ตามถ้าเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกันอยู่ถือว่าเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

ฎ.๓๔๗/๒๕๔๙ พวกจำเลยคนหนึ่งขับรถจักรยานยนต์แข่งรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหาย จำเลยซึ่งนั่งซ้อนท้ายกระชากสร้อยคอทองคำและพระเลี่ยมทองของผู้เสียหาย แม้จำเลยไม่ได้ขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือได้ใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหาย แต่หลังจากกระชากสร้อยแล้วจำเลยกับพวกขับรถจักรยานยนต์หลบหนี ผู้เสียหายกับพวกติดตามไปทันทีจนพบและจะเข้าจับจำเลย จำเลยใช้ขวดตีผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยดังกล่าวยังต่อเนื่องและเกี่ยวพันกันโดยตลอดและยังไม่ขาดตอนจากการชิงทรัพย์ ถือว่าจำเลยมีเจตนาใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหายเพื่อให้พ้นจากการจับกุม จึงเป็นความผิดฐานร่วมกับพวกสองคนชิงทรัพย์ในเวลากลางคืนโดยมีอาวุธ และโดยใช้ยานพาหนะในการกระทำความผิด พาทรัพย์นั้นไป และเพื่อให้พ้นจากการจับกุมตามมาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๘๓,๓๔๐ ตี

เหตุฉกรรจ์และผลของการกระทำที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้นใน ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์

ก. แม้ความเป็นฐานนี้มีพื้นฐานมาจากความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๔ แต่เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๓๕ หรือมาตรา ๓๓๕ ทวิ ไม่นำมาใช้ด้วย คงมีเพียงกรณีตามมาตรา ๓๓๖ ทวิ เท่านั้น คือ วิ่งราวทรัพย์โดยแต่งกายเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ตามมาตรา ๓๓๖ ทวิ ซึ่งต้องระวางโทษหนักขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง

ฎ.๓๙๓/๒๕๒๐ ม. กระชากสร้อยคอขาดหลุดจากคอผู้เสียหาย ผู้เสียหายใช้มือจับไว้ก่อนจึงแย่งเอาไปไม่ได้ แล้ว ม.วิ่งไปซ่อนท้ายรถจักรยานยนต์ของจำเลยซึ่งติดเครื่องจอดรออยู่ตามแผนการที่ร่วมกันวางไว้แล้วหลบหนีไป ดังนี้แม้สร้อยคอจะอยู่ที่มือ ม. ตอนกระชากก็เป็นการกระทำในขั้นที่มุ่งหมายให้สร้อยคอขาดหลุดจากคอผู้เสียหายเท่านั้น ม.ยังไม่ทันยึดถือเอาไปยังไม่บรรลุผล จำเลยซึ่งร่วมกระทำความผิดด้วยจึงมีความผิดฐานพยายามวิ่งราวทรัพย์ โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด

ข. ผลของการกระทำที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๓๓๖ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ผลตามที่เกิดขึ้นต้องเป็นผลตามธรรมดาที่ย่อมเกิดขึ้นได้ตามมาตรา ๖๓

ผู้ที่ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตายนั้นต้องเป็นผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน (เทียบเคียงฎ.๑๙๑๗/๒๕๑๑) อย่างไรก็ตามผู้นั้นอาจไม่ใช่ตัวผู้ที่ถูกวิงวาททรัพย์ก็ได้ เช่น จำเลยกระชากสร้อยคอผู้เสียหายแล้ววิ่งหนีไปชนบุคคลอื่นจนล้มลงได้รับบาดเจ็บ

ฐานชิงทรัพย์

มาตรา ๓๓๙ มีองค์ประกอบความผิด ดังนี้

๑. มีการกระทำความผิดองค์ประกอบฐานลักทรัพย์

๒. โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย

มาตรา ๑ (๒) ใช้กำลังประทุษร้าย หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อำนาจทำให้มีนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

๓. เจตนาพิเศษ เพื่ออย่างใดอย่างหนึ่งใน ๕ ประการ คือ ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือพาทรัพย์นั้นไป ให้ยื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือให้พ้นจากการจับกุม

- การใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันทีนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เป็นเรื่องที่กระทำต่อกายหรือจิตใจ มิใช่ชื่อเสียงหรือทรัพย์สิน โดยอาจขู่เข็ญด้วยวาจา กิริยาท่าทาง หรืออื่นๆ ซึ่งต้องพิจารณาตามพฤติการณ์แต่ละกรณีไป

ฎ.๓๑๐/๒๕๓๕ พวกจำเลยล้อมรถไอศกรีมของผู้เสียหายไว้ จำเลยที่ ๓ เข้าต่อรองราคา แม้จะเป็นราคาที่อาจรู้ว่าผู้เสียหายไม่ตกลงด้วยก็ไม่ถือว่าเป็นการขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อผู้เสียหาย การล้อมรถไม่ปรากฏว่ามีท่าทางจะเข้ามาทำร้ายผู้เสียหาย เพียงแต่ยื่นจับกลุ่มกันอยู่ก่อนไม่ถือว่าเป็นการใช้พวกเข้าขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อให้ผู้เสียหายยอมจะให้ทรัพย์สินแก่พวกจำเลย

ฎ.๑๙๒๖/๒๕๒๗ จำเลยที่ ๓ เข้ามาขอซื้อไอศกรีม ๗-๘ แท่ง ในราคา ๑๐ บาท ส่วนผู้เสียหายไม่พอใจและชักอาวุธออกมา จำเลยทั้งสามจึงรวมทำร้ายเพราะผู้เสียหายชักอาวุธ มิใช่เจตนาทำร้ายผู้เสียหายเพื่อประสงค์ต่อไอศกรีมของผู้เสียหายตั้งแต่แรก การกระทำของจำเลยทั้งสามจึงไม่เป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ แต่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

- การใช้กำลังประทุษร้ายเป็นการกระทำต่อร่างกายหรือจิตใจของบุคคล เช่น การกระแทกหัวไหล่แล้วล้วงเอาทรัพย์ไป (ฎ.๓๗๐๘/๒๕๓๗) กัดมือผู้เสียหาย (ฎ.๑๑๘๑/๒๕๔๓) ไม่ใช่กระทำต่อทรัพย์สิน

ฎ.๔๘๙๑/๒๕๔๙ จำเลยดึงมือผู้เสียหายที่ปิดป้องสร้อยคอออกแล้วกระชากสร้อยคอผู้เสียหายไป เป็นการกระทำแก่เนื้อตัวหรือร่างกายผู้เสียหาย จึงเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้ความสะดวกหรือการพาทรัพย์นั้นไปและยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

หากข้อเท็จจริงเป็นเพียงกิริยาของการเอาทรัพย์ไป ยังไม่ถือเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย

ฎ.๘๓๑/๒๕๓๒ จำเลยใช้มือซ้ายกระชากคอเสื้อผู้เสียหาย แล้วใช้มือขวากระชากสร้อยคอทองคำของผู้เสียหายขาด และเอาสร้อยคอทองคำกับพระเลี่ยมทองคำซึ่งแขวนอยู่ไป เป็นการกระทำต่อเนื่องกันในทันใดเพื่อประสงค์เอาสร้อยคอของผู้เสียหายเป็นสำคัญ และเป็นเพียงวิธีการเอาทรัพย์ของผู้เสียหายเท่านั้น มิใช่การใช้กำลังประทุษร้ายอันจะเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่เป็นเรื่องที่จำเลยใช้กิริยาฉกฉวยเอาสร้อยคอและพระเลี่ยมทองของผู้เสียหายไปซึ่งหน้า อันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

ฎ.๑๐๘๕๐/๒๕๕๓ จำเลยดึงกระเป๋าถือโดยแย่งกันจนสายกระเป๋ขาดติดมือผู้เสียหาย โดยไม่ได้ผลักผู้เสียหาย ยังถือไม่ได้ว่าใช้กำลังประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของผู้เสียหาย ไม่มีความผิดฐานชิงทรัพย์

•
- การใช้กำลังประทุษร้ายนั้นไม่จำเป็นว่าต้องเกิดผลอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

ฎ.๓๙๕/๒๕๕๓ ความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งนำไปสู่ความผิดฐานปล้นทรัพย์นั้น เป็นการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เมื่อมีการใช้กำลังประทุษร้ายแล้ว แม้ไม่ทำให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจก็เข้าองค์ประกอบความผิดฐานชิงทรัพย์ (การใช้กำลังทำร้ายแม้ไม่เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายตามมาตรา ๒๙๕ คงผิดตามมาตรา ๓๙๑ แต่ถือว่าเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายแล้ว)

- วิธีการใช้กำลังประทุษร้ายนอกจากใช้แรงกายภาพแล้ว อาจทำด้วย “วิธีอื่นใด” เช่น การชิงลวดกั้นสะพานบนถนน (เทียบฎ.๑๔๖๕/๒๕๑๙) หรือ “การกระทำใดๆที่ทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้” เช่น การใส่ยานอนหลับหรือส่วนผสมทำให้มึนเมาในเครื่องดื่ม (ฎ.๕๖๗/๒๕๓๗, ฎ.๙๒๔๑/๒๕๔๗)

- การใช้กำลังประทุษร้ายนี้ไม่จำเป็นต้องกระทำต่อเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองเท่านั้น แม้กระทำกับบุคคลอื่นก็เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ได้ เช่น การกระแทกไหล่ผู้ยืนบังเจ้าของทรัพย์สินอยู่เพื่อความสะดวกในการเข้าไปกระชากสร้อย หรือการขู่เชิญคนอื่นซึ่งเข้ามาขัดขวาง แม้จะไม่ใช้ผู้เสียหาย แต่กระทำเพื่อให้พ้นการจับกุม เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ. ๔๔๗๒/๒๕๔๑) หรือการทำร้ายภริยาของผู้เสียหายเพื่อเอาปิ่นของผู้เสียหายไป (ฎ. ๔๐๖๖/๒๕๔๕)

- อย่างไรก็ตามการใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เชิญนี้ต้องมิใช่การกระทำต่อผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน

ฎ. ๕๗๖๘/๒๕๔๔ การใช้กำลังประทุษร้ายอันจะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๓๙ วรรคแรก นั้น ต้องเป็นการประทุษร้ายต่อบุคคลอื่น มิใช่กระทำต่อคนร้ายผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน ดังนั้น การที่จำเลยที่ ๒ ถีบหลังจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นคนร้ายร่วมกระทำผิดด้วยกันล้มลง แม้จะเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย ในขณะจำเลยที่ ๑ เดินตามผู้เสียหาย ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๓๙ วรรคแรก

- การขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย หมายถึง การแสดงให้ผู้ถูกขู่เข็ญ
เข้าใจว่าจะรับภัยจากการกระทำของผู้ขู่เข็ญในเวลาใกล้ชิดติดต่อกันไปกับการขู่เข็ญ โดยไม่
จำต้องมีการใช้กำลังประทุษร้ายแต่อย่างใด (ฎ.๖๓๕๔/๒๕๔๙) ทั้งนี้ หากขู่เข็ญว่าจะทำร้ายใน
เวลาที่ห่างออกไปย่อมไม่เป็นการชิงทรัพย์แต่อาจเป็นความผิดฐานกรรโชกได้

ลักษณะการขู่เข็ญไม่จำต้องกระทำต่อเจ้าของทรัพย์หรือผู้ครอบครองเท่านั้น แม้
กระทำกับบุคคลอื่นก็เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ได้ (ฎ.๔๔๗๒/๒๕๔๑) ซึ่งอาจเป็นการใช้ถ้อยคำ
โดยตรง แสดงกิริยา หรือทำประการอื่นใดให้ผู้ถูกขู่เข็ญเข้าใจได้ว่าจะรับภัยจากการเช่นนั้นก็ได้
เช่น ใช้ปืนยิงขึ้นฟ้าเพื่อความสะดวกในการลักทรัพย์ (เทียบฎ.๙๘๘/๒๕๑๔) การขึ้นไปสั้วรอยคอ
พร้อมกับเปิดชายเสื้อให้ดูอาวุธปืนเหน็บอยู่ที่เอวจำเลย จากนั้นกระชากสั้วรอยคอผู้เสียหายติด
มือไป (ฎ.๑๔๑๐/๒๕๓๖)

ฎ.๒๘๖/๒๕๔๖ แม้จำเลยจะมีได้พุดจาข่มขู่หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลัง
ประทุษร้าย แต่พฤติการณ์ของจำเลยที่เดินเข้าหาจนทำให้ผู้เสียหายเกิดความกลัวจนต้องดึง
สั้วรอยคอทองคำโยนทิ้งเพื่อไม่ให้จำเลยแย่งเอาไปได้ บ่งบอกให้เห็นว่าจำเลยแสดงอาการขู่เข็ญ
ผู้เสียหายแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าจำเลยได้พุดจาขู่เข็ญผู้เสียหายหรือไม่ และเมื่อได้โยน
ทิ้งเพื่อมิให้แย่งเอาไปได้ จำเลยยังใช้มีดปลายแหลมจ่อที่หน้าอกผู้เสียหายอีก กรณีถือได้ว่าเป็น
การขู่เข็ญผู้เสียหายมิให้ขัดขืนต่อการที่จำเลยจะลักเอาสั้วรอยคอทองคำและเป็นการขู่เข็ญว่า
ทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหายแล้ว เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

•
- การขู่เข็ญต้องเป็นการกระทำโดยมีเจตนาต่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน

ฎ.๒๘๒๒/๒๕๒๕ จ. นอนในมุ้งเห็น ล. ถือมีดก้าวเข้ามาลักทรัพย์สินในห้อง **ไม่ได้แสดงท่าทางว่าจะทำร้าย** จ. ร้อง ล.รีบหนีไป **ไม่เป็นการขู่เข็ญ** ไม่มีความผิดฐานชิงทรัพย์ คงผิดฐานลักทรัพย์โดยมีอาวุธเท่านั้น

ฎ.๑๙๐๘/๒๕๒๘ คนร้ายเข้ามาในห้องซึ่งสามีภริยานอนอยู่ในมุ้ง ภริยาตื่น แต่นอนเฉยอยู่ **คนร้ายพูดกันเองว่า** ถ้าใครตื่นก็ฆ่าเสีย ภริยาได้ยิน **ไม่เป็นการขู่** จึงไม่มีความผิดฐานชิงทรัพย์

- การใช้กำลังประทุษร้ายหรือการขู่เข็ญนี้รวมถึงการกระทำที่มีเจตนาข่มขู่ให้เห็นผลได้ด้วย เช่น การที่จำเลยแย่งสร้อยคอจากคอเจ้าทรัพย์ มีบาดเจ็บโลหิตไหลซึ่งจำเลยอาจเห็นผลได้นั้น เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๓๓๔/๒๕๔๖)

ฎ.๙๘๐๕/๒๕๕๔ การกระทำโดยเล็งเห็นผลนั้นหมายความว่า ผลนั้นจะเกิดได้อย่าง
แน่นอนเท่าที่บุคคลในภาวะเช่นนั้นจะเล็งเห็นได้ มิใช่เพียงเล็งเห็นว่าผลนั้นอาจเกิดขึ้นได้ เมื่อได้
ความว่าจำเลยที่ ๒ ขับรถจักรยานยนต์โดยมีจำเลยที่ ๑ นั่งซ้อนท้าย ขณะที่รถจักรยานยนต์ของ
จำเลยทั้งสองประกรรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหาย จำเลยที่ ๑ กระชากกระเป๋าสะพายของ
ผู้เสียหายที่แขวนอยู่ที่กระจกรถจักรยานยนต์อย่างแรง ทำให้รถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายล้มลง
และผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย จำเลยทั้งสองไม่อาจเล็งเห็นผลได้แน่นอนว่าการกระชาก
กระเป๋าสพายของจำเลยที่ ๑ จะทำให้รถจักรยานยนต์ที่ผู้เสียหายขับล้มลงเพราะรถจักรยานยนต์ของ
ผู้เสียหายอาจจะล้มหรือไม่ล้มก็ได้ **การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นเพียงวิธีการเอาทรัพย์สิน
ของผู้เสียหายไปเท่านั้น** แม้รถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายจะล้มลงเป็นเหตุให้ได้รับอันตราย
แก่กายอันเป็นผลมาจากการกระชากกระเป๋าสพายของจำเลยที่ ๑ ก็หาใช่**จำเลยทั้งสองกระทำโดย
มีเจตนาเล็งเห็นผลอันถือเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย**ตามความหมายของกฎหมายแต่
ประการใดไม่ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานร่วมกันชิงทรัพย์ตามฟ้อง คงมีความผิดฐาน
ร่วมกันลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การทำความผิดเท่านั้น

นอกจากนี้ข้อเท็จจริงทำนองเดียวกัน ที่ผู้เสียหายไม่มีบาดแผลอันเกิดจากที่รถล้มลง ทั้ง
ฟ้องบรรยายว่าแรงกายภาพที่กระทำนั้นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ก็ไม่
ถือว่าเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายเช่นกัน (ฎ.๓๒๐/๒๕๖๒)

- หากการใช้กำลังประทุษร้ายขาดตอนจากการเอาทรัพย์สินแล้วยอมไม่ผิดฐานชิงทรัพย์ แต่อาจเป็นความผิดฐานอื่นได้

ฎ.๘๗๐๑/๒๕๔๗ หลังจำเลยทั้งสองทำร้ายโจทก์ร่วมจนสลบแล้ว จำเลยที่ ๒ จึงกระชากสร้อยคอของโจทก์ร่วม แสดงให้เห็นว่าเมื่อแรกวางแผนลวงโจทก์ร่วมมาซึ่งที่เกิดเหตุจนกระทั่งรวมทำร้ายสลบนั้น จำเลยทั้งสองยังไม่มีเจตนาเอาทรัพย์สินของโจทก์ร่วม แต่หลังจากหยุดทำร้ายแล้ว จำเลยที่ ๒ เกิดเจตนาโลภต่อทรัพย์สินดังกล่าว เป็นคนละตอนคนละเจตนากับการลวงมาทำร้ายจนได้รับอันตรายสาหัส บาดแผลของโจทก์ร่วมจึงไม่ได้เกิดจากการมีเจตนาต่อทรัพย์สินของโจทก์ร่วม แม้ภายหลังจำเลยที่ ๒ จะใช้แรงกายภาพกระชากสร้อยคอไปจากโจทก์ร่วม แต่ก็**เป็นสร้อยเส้นเล็กจึงค่อนข้างขาดง่าย** สภาพบาดแผลที่**คอไม่มีร่องรอยจากการถูกสร้อยบาดตามแรงกระแทกที่จำเลยที่ ๒ กระทำต่อทรัพย์สินปรากฏให้เห็น** สภาพเช่นนี้ไม่พอให้ถือว่าเป็นการประทุษร้ายแก่กาย ตามมาตรา ๑ (๖) การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นเพียงความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน

ความปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ ใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะไปลวงโจทก์ร่วมมาทำร้ายในที่เกิดเหตุ แม้โจทก์ร่วมจะหลงกลจนถูกทำร้ายและลักทรัพย์ดังที่วินิจฉัยมา หลังจากนั้นจำเลยทั้งสองพาทรัพย์สินรถจักรยานยนต์หลบหนีไป รถจักรยานยนต์ก็เป็นเพียงยานพาหนะที่จำเลยทั้งสองตั้งใจใช้เพื่อการลวงทำร้ายโจทก์ร่วมโดยเฉพาะเท่านั้น มิใช่เพื่อกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่เกิดในภายหลังด้วย ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการร่วมกันชิงทรัพย์ในเวลากลางคืนโดยใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำความผิดอันเป็นเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๔๐ ตี ด้วยนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา

•
ฎ.๔๙๓๒/๒๕๖๑การที่จำเลยนำรถยนต์ของผู้เสียหายไปเพื่อเป็นการประกันหนี้ โดยผลการเช่นนี้จึงเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจใดๆตามกฎหมาย ถือได้ว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง อันเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปโดยทุจริตแล้ว การกระทำของจำเลยกับพวกจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์

การที่จำเลยตบศีรษะของผู้เสียหายนั้น ไม่ได้ตบเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือให้ผู้เสียหายยื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น หรือเพื่อยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ แต่เป็นการตบศีรษะเพื่อบังคับให้ผู้เสียหายเขียนสัญญากู้ยืมเงิน ดังนั้น การตบศีรษะกับการเอารถยนต์ของผู้เสียหายไปจึงเป็นการกระทำที่แยกขาดจากกัน ไม่ใช่เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้สะดวกแก่การพาทรัพย์นั้นไป หรือให้ยื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น หรือเพื่อยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ อันจะเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ (๑) และทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตาม ป.อ. มาตรา ๓๙๑ แยกต่างหากจากกัน

ข้อสังเกตในเรื่องเจตนา

แม้บางพฤติการณ์ซึ่งมีการใช้กำลังประทุษร้าย แต่หากผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาเพื่อเอาตัวทรัพย์สินแล้วยอมไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ เช่น ทำร้ายร่างกายเพื่อทวงค่าแรง ไม่ใช่ทำร้ายเพื่อเอาทรัพย์ จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์กับฐานทำร้ายร่างกาย (ฎ.๒๕๔๙/๒๕๓๒) เหตุที่ทำร้ายผู้เสียหายอย่างรุนแรงเพราะจำเลยขอให้ผู้เสียหายบวชให้ แต่ผู้เสียหายไม่ยอมช่วย ทั้งยังด่าว่าจำเลย ภายหลังทำร้ายแล้ว จำเลยเอาเงินผู้เสียหายไป ไม่อาจรับฟังได้ว่าจำเลยทำร้ายผู้เสียหายโดยประสงค์ต่อทรัพย์สินของผู้เสียหาย ไม่เป็นชิงทรัพย์ แต่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายและฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๑๑๖๕๖/๒๕๕๗)

- เจตนาคพิเศษ

ก. เพื่อให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือพาทรัพย์นั้นไป

ฎ.๑๗๖๓/๒๕๐๙ ก. มีปิ่นยืนคอยอยู่ที่ถนน ข.ทำเป็นเข้าไปซื้อข้าวโพดจากเจ้าทรัพย์ แล้วกระชากสร้อยคอเจ้าทรัพย์พาวิ่งหนีไป ตำรวจเดินตามมาพบเหตุการณ์พอดีจึงไล่ตามไปในระยะกระชั้นชิด ก. ยิงปืนขึ้น ๓ นัด ทั้ง ฎ. และข. ก็วิ่งไปด้วยกัน การที่คนร้ายยิงปืนเพื่อขู่เชิญมิให้ตำรวจไล่ติดตามเพื่อความสะดวกแก่การพาทรัพย์นั้นไป

ฎ.๔๔๔/๒๕๖๔ ในคืนเกิดเหตุหลังจากจำเลยหยิบโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายแล้วจะเดินออกจากห้องนอนไป ผู้เสียหายร้องตะโกนถามจำเลย จำเลยจึงใช้มีดพรางตีที่ศีรษะของผู้เสียหายจนได้รับบาดเจ็บ เมื่อผู้เสียหายร้องตะโกนอีกครั้ง จำเลยตกใจจึงวิ่งหนีไป ถือว่าการกระทำความผิดของจำเลยเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหายเพื่อสะดวกแก่การลักเอาโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหาย อันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์

ข. เพื่อให้ยื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น เช่น การที่จำเลยพูดขู่เจ้าทรัพย์ว่าให้มอบเงินให้ ถ้าไม่ยอมยกถูกตีศีรษะ ผู้เสียหายกลัวจึงส่งเงินให้ไป (ฎ.๑๑๕๐/๒๕๘๐, ฎ.๖๗๒๔/๒๕๔๔)

ค. เพื่อยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ เช่น จำเลยลักบุหรี่ที่วางขายไว้ที่แผงลอยแล้วเดินไปเรื่อยๆ เจ้าทรัพย์กับพวกทราบจึงออกติดตามไป ในช่วงระยะเพียงเล็กน้อยก็ทันจำเลย จำเลยชกต่ออยู่เจ้าทรัพย์และพวกแล้ววิ่งหนีไป แสดงให้เห็นว่าทำร้ายเพื่อระงับการติดตามหวังผลที่จะพาบุหรี่ที่ลักมานั้นไป และเพื่อให้พ้นจากการจับกุม (ฎ.๑๔๒๑/๒๕๙๔)

ง. เพื่อปกปิดการกระทำผิดนั้น เช่น จำเลยเข้าไปลักทรัพย์ในเรือน ก. ขณะที่จะออกจากเรือน บุตรของ ก. เห็นจึงได้ร้องขึ้น จำเลยลงจากเรือนแล้วใช้มีดแทงบุตรของ ก. ถึงแก่ความตาย (ฎ.๘๓๗/๒๕๑๐)

จ. เพื่อให้พ้นจากการถูกจับกุม เช่น การที่ผู้เสียหายจับจำเลยทั้งสองได้หลังลักทรัพย์ จำเลยกั้ดมือผู้เสียหาย (ฎ.๑๑๘๑/๒๕๔๓)

เหตุจกกรรจและผลของการกระทำที่ให้อต้องรับโทษหนักขึ้นใน ความผิดฐานชิงทรัพย์

ก. กรณีนีตามมาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ซึ่งได้แก่เหตุจกกรรจตามมาตรา ๓๓๕ วรรคแรก และมาตรา ๓๓๕ วรรคสาม

ข้อสังเกต มาตรา ๓๓๕ วรรคสอง ที่กำหนดให้โทษหนักขึ้นเนื่องจากกระทำผิดลักษณะที่เข้าสองอนุมาตราขึ้นไปนั้น ไม่มีเหตุจกกรรจในฐานชิงทรัพย์ นอกจากนี้เหตุที่กำหนดโทษลดลงตามมาตรา ๓๓๕ วรรคสี่ ก็ไม่มีในความผิดฐานชิงทรัพย์

ข. เหตุตามมาตรา ๓๓๙ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ซึ่งมีลักษณะเดียวกับมาตรา ๓๓๖ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่

ผู้ที่ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตายนั้นต้องเป็นผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน (เทียบเคียงฎ.๑๙๑๗/๒๕๑๑) และต้องเป็นผลธรรมดาตามมาตรา ๖๓ (ฎ.๑๘๖๗/๒๕๕๔)

ค. มาตรา ๓๓๙ ทวิ ซึ่งมีลักษณะเดียวกับมาตรา ๓๓๕ ทวิ

ง. นอกจากนี้หากการชิงทรัพย์ตามข้อ ค. เป็นเหตุให้มีผู้อื่นรับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย ก็ต้องระวางโทษหนักขึ้น ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ ววรรคสาม ววรรคสี่ และวรรคห้า

จ. โดยแต่งกายเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหาร หรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อสะกดก่การ กระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ตามมาตรา ๓๔๐ ตีร ซึ่ง ต้องระวางโทษหนักขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง (ลักษณะเดียวกับมาตรา ๓๓๖ ทวิ)

ฐานปล้นทรัพย์

มาตรา ๓๔๐ มีองค์ประกอบความผิด ดังนี้

๑. ผู้ใด

๒. ชิงทรัพย์

๓. โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป

๔. เจตนา

- การปล้นทรัพย์มีพื้นฐานมาจากการลักทรัพย์และชิงทรัพย์ ซึ่งมีลักษณะต่างไปจากการชิงรางวัลทรัพย์

ฎ.๑๔๙-๑๕๐/๒๕๑๓ พุทธินิการณที่จำเลยได้ใช้กำลังกระชากสร้อยจากคอผู้เสียหาย อันเป็นการลักทรัพย์ โดยฉกฉวยซึ่งหน้า แล้วกลุ่มของจำเลยได้ใช้ปืนยิงพวกของผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บขณะวิ่งไล่ตามพวกของจำเลย เป็นการลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้พ้นจากการถูกจับกุม จึงเป็นการชิงทรัพย์ไม่ใช่ชิงรางวัลทรัพย์ เมื่อร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่สามคนขึ้นไปจึงเป็นปล้นทรัพย์

- การร่วมกันนั้นหมายถึงร่วมกันเป็นตัวการทั้งการลักทรัพย์และการใช้กำลัง
ประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันทีใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย การที่บุคคลหลายคนร่วมกันมาปล้น
ทรัพย์บ้านใกล้เคียงกัน แม้จะแยกเข้าทำการหลายบ้าน แต่ละบ้านมีจำนวนไม่ถึง ๓ คน ก็ถือว่าการ
กระทำทั้งหมดเป็นกรรมเดียวกัน แต่ละคนย่อมมีความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎ.๑๙๑๙/๒๕๑๔)

ฎ.๓๙๕/๒๕๕๓ การที่จำเลยทั้งสามไปดักข่มตรวจค้นโดยเรียกผู้ขับรถจักรยานยนต์ที่ผ่านมา
ให้หยุดรถ เมื่อผู้เสียหายทั้งสองไม่หยุดรถจักรยานยนต์ให้ตรวจค้น จำเลยทั้งสามก็ตามไปทำร้ายและ
ข่มขู่อ้างเป็นเจ้าพนักงานตำรวจใช้อำนาจตรวจค้นกระเป๋าสตางค์เอาเงินของผู้เสียหายทั้งสองไป แม้
จำเลยที่ ๓ จะนั่งคร่อมรถจักรยานยนต์ไม่ได้ลงไปร่วมทำร้ายผู้เสียหายทั้งสองและเอาเงินไปด้วย แต่
จำเลยที่ ๓ ก็อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุในลักษณะคอยคุมเชิงและคอยช่วยเหลือจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ที่
ปฏิบัติการปล้นทรัพย์อยู่ แสดงว่ามีเจตนาร่วมกันที่จะดักตรวจค้นปล้นเอาเงินของผู้ที่ขับรถจักรยานยนต์
ที่ผ่านมามาตั้งแต่ต้น และได้ร่วมปล้นทรัพย์ด้วยกัน การกระทำของจำเลยทั้งสามจึงเป็นการแบ่งหน้าที่กัน
ทำ ครอบงำประกอบความผิดฐานปล้นทรัพย์

ฎ.๑๖๘๓/๒๕๑๓ บ. กับพวก ๓ คน มีอาวุธไปลักโค เจ้าทรัพย์ตามทัน พวก ๓ คน หนีไปแล้ว
บ. ใช้ปืนยิงเจ้าทรัพย์ เป็นชิงทรัพย์ ไม่ใช่ปล้นทรัพย์ (เพราะพวกของจำเลย ๓ คน ไม่ได้ร่วมในการใช้
กำลังประทุษร้ายด้วย)

ฎ.๑๓/๒๕๖๐ จำเลยกับ ส.ไม่ได้ร่วมกันไปชิงทรัพย์ตั้งแต่แรก การที่ ส.เอาทรัพย์สินของ
ผู้เสียหายไปเป็นการตัดสินใจของ ส.เพียงลำพังซึ่งอยู่นอกเหนือเจตนาของจำเลย จำเลยผิดเพียงฐาน
ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย แต่ไม่ผิดฐานร่วมกันชิงทรัพย์

•

ฎ.๖๓๑/๒๕๓๒ ในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ แม้จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ กับพวก ร่วมกันขู่บังคับให้โจทก์ร่วมลงลายมือชื่อในเช็คสั่งจ่ายเงินให้จำเลยกับพวก แต่เจตนาของจำเลยกับพวกประสงค์ที่จะเอาทรัพย์ของโจทก์ร่วมไปในทันทีนั่นเอง เพราะขณะที่จำเลยที่ ๓ กับพวกนำเช็คไปเบิกเงินที่ธนาคาร โจทก์ร่วมยังถูกจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ควบคุมตัวไว้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่การลักทรัพย์อันเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานปล้นทรัพย์ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ จึงไม่เป็นความผิดฐานกรรโชก

ฎ.๑๔๖๕/๒๕๑๙ (ป) การใช้ลวดขึงดักกรรโชกที่วิ่งผ่านไปมาให้คว่ำเพื่อเอาทรัพย์สินเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย การกระทำของจำเลยกับพวกมิใช่เป็นขั้นต้นเตรียม เป็นการลงมือกระทำความผิดแล้วแต่การกระทำไปไม่ตลอด ถือได้ว่าเป็นการพยายามกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์

เหตุการณ์และผลของการกระทำที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้นใน ความผิดฐานปล้นทรัพย์

ก. กรณีตามมาตรา ๓๔๐ วรรคสอง ซึ่งได้แก่การที่ผู้กระทำความผิดคนหนึ่งมีอาวุธติดตัวไปด้วย แม้จำเลยอื่นจะไม่วู้ และไม่ปรากฏว่าจำเลยที่พกอาวุธติดตัวไปนั้นจะมีการนำออกมาในขณะปล้นก็ตาม (ฎ. ๙๘๐/๒๕๑๙) นั่นคือ วรรคนี้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาตามมาตรา ๖๒ วรรคท้าย

ข. การปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นอันตรายสาหัสตามมาตรา ๓๔๐ วรรคสาม

ค. กระทำโดยแสดงความทารุณเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณตามมาตรา ๓๔๐ วรรคสี่

ข้อสังเกต การใช้ปืนยิงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๔๐ วรรคสี่ เป็นเหตุในลักษณะคดี (ฎ. ๗๗๕๐/ ๒๕๔๘) ซึ่งไม่จำเป็นต้องถูกบุคคลใด อาจถูกสุนัขที่กำลังเข้ามากัดก็ได้ (ฎ. ๑๔๖๕/๒๕๐๘) อย่างไรก็ตาม หากใช้ปืนยิง แต่ปืนไม่ลั่น ไม่ถือเป็นความผิดตามวรรคสี่ คงผิดตามวรรคสองเท่านั้น (ฎ. ๓๖๒๗/๒๕๓๕) ทั้งนี้ ผู้ที่ใช้ปืนยิงยังต้องรับโทษหนักขึ้นอีกตามมาตรา ๓๔๐ ตี หนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุเฉพาะตัว (ฎ. ๑๐๒๑/๒๕๑๘)

สำหรับผลที่มีผู้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจนั้นต้องสืบเนื่องจากการกระทำที่ทารุณ หมายถึง กระทำด้วยวิธีการที่โหดร้ายยิ่งกว่าปกติ และอาจเป็นการกระทำทรมาณอันหมายถึงกระทำให้ได้รับความยากลำบาก เช่น การจับกดได้น้ำเป็นต้น วรรคสี่นี้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาตามมาตรา ๖๒ วรรคท้าย เช่นกัน

ง. การปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามมาตรา ๓๔๐ วรรคห้า

จ. เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ วรรคแรก วรรคสอง ซึ่งมีลักษณะเหมือนมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคแรก และมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสอง เรื่องทรัพย์อันเป็นวัตถุในทางศาสนา นอกจากนี้หากมีการกระทำในลักษณะที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๔๐ วรรคสองถึงวรรคห้า ก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๓๔๐ ทวิ วรรคสามถึงวรรคหก

ฉ. โดยแต่งกายเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธปืนเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ตามมาตรา ๓๔๐ ตริ ซึ่งต้องระวางโทษหนักขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง (ลักษณะเดียวกับมาตรา ๓๓๖ ทวิ)

ฎ. ๖๕๙๐/๒๕๔๔ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ตริ มุ่งหมายที่จะลงโทษให้นักขึ้นเฉพาะผู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนเท่านั้น มิใช่ว่าผู้ที่ร่วมกระทำการชิงทรัพย์รายเดียวกันจะต้องระวางโทษหนักขึ้นทุกคน เมื่อจำเลยที่ ๒ เป็นเพียงผู้ล่อลวงผู้เสียหายไม่ได้มีหรือใช้อาวุธปืนด้วย จำเลยที่ ๒ จึงไม่มีความผิดดังกล่าว (ฎ. ๗๕๖๒/๒๕๔๒ เช่นเดียวกัน)

ฐานกรรโชกและฐานริดเอาทรัพย์

มาตรา ๓๓๗ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(๑) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(๒) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

มาตรา ๓๓๘ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรีดเอาทรัพย์สิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ความผิด ๒ ฐานนี้มีความเหมือนกันที่มีการกระทำเป็นการข่มขืนใจผู้อื่นซึ่งหมายถึง การบังคับให้ผู้อื่นตัดสินใจทำตามโดยไม่สมัครใจ และโดยมีเจตนาที่จะให้ผู้ถูกข่มขืนใจนั้นยอมให้หรือยอมจะให้ ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน แต่ลักษณะวิธีการของการบังคับนั้นมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ความผิดสองฐานนี้ไม่จำเป็นต้องมีมูลเหตุชักจูงใจหรือเจตนาพิเศษเรื่องโดยทุจริตเหมือนความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด

ฐานกรรโชก

องค์ประกอบความผิด

๑. ผู้ใด

๒. ช่มชู้ใจผู้อื่น ให้ออมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็น
ทรัพย์สิน

๓. โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ
ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม

๔. จนผู้ถูกช่มชู้ใจยอมเช่นนั้น

๕. เจตนา

- การข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน หมายถึง ตัวทรัพย์ ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์นั้น เช่น การได้ใช้ทรัพย์นั้นโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การชนะการประมูลทรัพย์ เป็นต้น ถ้าเป็นการขู่เช็กอย่างอื่น เช่น เพื่อใช้แรงงาน หรือบริการที่ไม่เกิดประโยชน์ทางทรัพย์สินโดยตรง ย่อมไม่ผิดฐานนี้

ความผิดฐานนี้มีความใกล้เคียงกับความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ ที่เป็นการข่มขืนใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือจำยอมต่อสิ่งใด ซึ่งมีความหมายที่กว้างกว่า เฉพาะประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความผิดฐานนี้เป็นความผิดต่อเสรีภาพด้วยเสมอ แต่แม้จะครบองค์ประกอบตามมาตรา ๓๐๙ ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดฐานนี้

ฎ.๑๔๔๗/๒๕๑๓ จำเลยกับพวกมีอาวุธปืนติดตัวเข้าไปพุดจาให้ก. คัดบัญชีการเงินที่จำเลยกับก. เข้าหุ้นทำการก่อสร้าง โดยขู่ว่าถ้าไม่คิดจะเกิดเรื่อง แต่การกระทำของจำเลยไม่บรรลุผลเพราะก. ไม่ยอมคัดบัญชีให้ จำเลยก็มีความผิดฐานพยายามกระทำความผิดต่อเสรีภาพ แต่ไม่เป็นความผิดฐานกรรโชก

การข่มขืนใจเพื่อให้มาเบิกความเป็นพยานหรือข่มขืนใจเพื่อปิดร้านอาหารของผู้เสียหาย ไม่ถือว่าได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน ไม่เป็นการกรรโชก (ฎ.๙๕๑/๒๔๗๔, ฎ.๕๔๘๓/๒๕๔๓)

ฎ.๔๗๘/๒๕๕๙ จำเลยที่ ๑ ช่มชู้บังคับให้โจทก์ร่วมไปโอนขายสิทธิการเช่าที่ราชพัสดุซึ่งมีชื่อของส. บุตรโจทก์ร่วมถือสิทธิ และโจทก์ร่วมยอมไปขอรับรอง. ให้โอนขายสิทธิการเช่าดังกล่าวโดยอ้างว่าโจทก์ร่วมกำลังเดือดร้อน ส. ยอมโอนขายสิทธิการเช่าที่ดินราชพัสดุให้ผู้อื่น เงินที่ขายได้เข้าบัญชีเงินฝากของโจทก์ร่วม จะเห็นได้ว่าการกระทำตามคำชู้บังคับของจำเลยที่ ๑ ไม่ทำให้จำเลยที่ ๑ ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยตรง ย่อมไม่มีความผิดฐานกรรโชก แต่การกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นการข่มขืนใจให้โจทก์ร่วมไปขอรับรอง. ให้โอนขายสิทธิการเช่าที่ราชพัสดุ โดยทำให้โจทก์ร่วมกลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่โจทก์ร่วมและคนในครอบครัว โจทก์ร่วมเกิดความกลัวยอมกระทำการตามที่จำเลยที่ ๑ ช่มชู้บังคับ จึงเป็นความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา ๓๐๙ วรรคแรก ซึ่งเป็นความผิดที่รวมอยู่ในความผิดฐานกรรโชกตามที่โจทก์ฟ้อง

ตัวอย่างที่ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน

ฎ.๒๖๔๕/๒๕๔๓ จำเลยที่ ๑ ชกต๋อยทำร้ายผู้เสียหายเพื่อบังคับชู้เงินให้ผู้เสียหายจำต้องลงชื่อในสัญญากู้เงินและสัญญาซื้อขาย การที่จำเลยที่ ๒ พุดกับผู้เสียหายว่า “คิดจะโกงหรือ อย่ามาเล่นกับฉันนะ” ในขณะที่จำเลยที่ ๑ กระชากคอเสื้อผู้เสียหายอยู่ และต่อมาจำเลยที่ ๑ ต๋อยที่บริเวณหางคิ้วซ้ายผู้เสียหายจนบาดเจ็บเลือดออก และพุดกับผู้เสียหายว่าให้ลงชื่อในสัญญากู้เงินมิฉะนั้นจะเจ็บตัวอีก ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกันกับจำเลยที่ ๑ ทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย และร่วมกันข่มขืนใจผู้เสียหายให้ยอมลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้ในสัญญากู้เงิน สัญญากู้เงินก่อให้เกิดสิทธิในหนี้ซึ่งมีวัตถุแห่งหนี้เป็นเงินแก่ผู้ให้กู้ จึงเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแก่ผู้ให้กู้ เมื่อจำเลยทั้งสองได้ไปชิงสัญญากู้เงินจากการข่มขืนใจโดยทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย ให้ยอมลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้เงินจากจำเลยที่ ๒ จึงเป็นการร่วมกันกระทำผิดฐานกรรโชก และทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย

- โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ
ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม

(ก) มาตรา ๑ (๖) ใช้กำลังประทุษร้าย หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจ
ของบุคคล ไม่ว่าจะทำได้ด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆซึ่ง
เป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต
หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

หากเป็นการกระทำต่อเสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินย่อมไม่ใช่การประทุษร้าย เช่น การจับ
อย่างไรก็ตามถ้าการจับนั้นมีลักษณะที่ทำให้กระทบต่อร่างกายหรือจิตใจอยู่ในตัว เช่น จับโดยมีการมัด
มือแล้วเอาทรัพย์สินไปก็อาจเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายได้

สำหรับการกระทำต่อจิตใจต้องถึงขนาดทำให้หมดสติหรือทำให้ตกใจ มิใช่เพียงทำให้เกิด
ความรู้สึกกลัว โกรธ เสียใจ น้อยใจ แค้นใจ ซึ่งเป็นเพียงอารมณ์เท่านั้น (ฎ.๑๓๙๙/๒๕๐๘,ฎ.๒๗๓/
๒๕๐๙)

ส่วนการกระทำใดๆซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้นั้น
ต้องเกิดจากการใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน ดังนั้น การกักขังไว้แม้จะไม่
สามารถขัดขืนได้แต่ก็ไม่ใช่การประทุษร้าย

การใส่ยาระงับประสาทหรือยานอนหลับ หรือรูปที่มีส่วนผสมของสิ่งของบางอย่างที่ทำให้มึน
เมาให้ดื่มหรือดมกลืน ถือเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๔๒๙/๒๕๐๙,ฎ.๙๒๔๑/๒๕๔๗)

(ข) การขู่เข็ญ ต้องขู่ว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม ดังนั้น หากขู่เรื่องอื่น เช่น การที่จะไม่ยอมกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ก็อาจไม่ผิดฐานนี้

นอกจากนี้ต้องมีการขู่หรือการบังคับทำให้กลัวก่อน หากเอาทรัพย์สินไปแล้วค่อยขู่เข็ญก็ไม่ผิดฐานนี้ (แต่อาจผิดฐานชิงทรัพย์) อย่างไรก็ตามการขู่เข็ญฐานนี้มีความกว้างในเรื่องมากกว่าฐานชิงทรัพย์และไม่จำเป็นต้องขู่ว่าจะทำในทันทีใดนั้น ดังนั้น การขู่ว่าจะเผาทรัพย์ของผู้ถูกขู่ในอนาคตย่อมผิดฐานนี้ได้ซึ่งต่างจากฐานชิงทรัพย์

“การขู่เข็ญว่าจะทำอันตราย”นี้ หมายความว่า ผู้กระทำจะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นโดยตนเอง จึงมีความหมายแคบกว่าคำว่า “ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตราย” ในมาตรา ๓๐๙ ซึ่งนอกจากเป็นการที่ผู้กระทำจะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นโดยตนเองแล้ว ยังรวมถึงอันตรายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่ผู้อื่นก่อขึ้นโดยที่ผู้กระทำไม่มีส่วนเกี่ยวข้องก็ได้

ฎ.๔๐๗๕/๒๕๓๐ จำเลยเพียงแต่ทำนายดวงชะตาแก่ผู้เสียหายว่าผู้เสียหายกำลังมีเคราะห์ ให้สะเดาะเคราะห์โดยเสียเงินค่ายกครูให้แก่จำเลย หาใช่เป็นการขู่เข็ญตามความหมายของมาตรา ๓๓๗ ไม่

ฎ.๑๓๑/๒๕๔๖ จำเลยทั้งสี่เข้ามาในร้าน จำเลยที่ ๑ บอกว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมาดูแลความเรียบร้อยของร้าน ต้องการเงิน ๕,๐๐๐ บาท เป็นค่าดูแล ผู้เสียหายรู้สึกไม่ปลอดภัยจึงเดินไปหลังร้านโทรศัพท์ไปที่สถานีตำรวจแต่ไม่ติด เมื่อเดินออกมาหน้าร้านก็เห็นจำเลยทั้งสี่ขึ้นรถกระบะไป จะเห็นได้ว่าจำเลยที่ ๑ เพียงแต่อ้างว่า เป็นเจ้าพนักงานตำรวจและพูดขอเงินเป็นค่าดูแลร้านเท่านั้น ซึ่งผู้เสียหายจะให้หรือไม่ก็ได้ คำพูดของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าว จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการขู่脅ว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพและทรัพย์สินของผู้เสียหาย ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๓๗

การขู่脅ว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต เช่น ขู่ว่าจะฆ่า (ฎ.๑๒๗๘/๒๕๐๓) ซึ่งระวางโทษหนักขึ้นตามวรรคสองด้วย ขู่ว่ามีคนจ้างให้มาฆ่า ถ้าไม่ให้เงิน ไม่รับรองความปลอดภัย (ฎ.๓๐๕๘/๒๕๓๙)

การขู่脅ว่าจะทำอันตรายต่อร่างกาย เช่น ขอเงินโดยขู่ว่าถ้าไม่ให้จะขว้างลูกกระเบิด ห้ามแจ้งตำรวจ มิฉะนั้นจะทำร้าย แสดงว่าไม่ใช่ทำร้ายในทันใดนั้น แต่จะทำร้ายในภายหน้า เป็นกรรโชก ไม่เป็นชิงทรัพย์ (ฎ.๑๙๗๒/๒๕๒๑)

ฎ.๑๑๙๙/๒๕๕๓ ถ้อยคำที่กลุ่มจำเลยทั้งห้าโทรศัพท์มาทวงหนี้จากผู้เสียหายที่ว่า “หากผู้เสียหายไม่ยอมชำระหนี้ให้ ผู้เสียหายกับบุตร ภรรยาจะเดือดร้อนเพราะอายุน้อย” เป็นถ้อยคำที่สามัญชนโดยทั่วไปย่อมทราบและตีความได้ว่าเป็นคำพูดข่มขู่ว่าหากไม่ชำระหนี้ให้แล้ว ผู้เสียหายกับครอบครัวอาจถูกทำร้ายให้ได้รับความเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายเสียได้ ถือได้ว่าเป็นการขู่เข็ญผู้เสียหายให้ต้องยินยอมชำระหนี้ให้แก่กลุ่มจำเลยทั้งห้าตามที่เรียกร้อง ผู้เสียหายเดินไปสถานที่นัดหมายตามคำขู่ มิได้ไปด้วยความสมัครใจ การที่ผู้เสียหายแหวะปรีक्षाหรือแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจให้ทราบถึงเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ตนและครอบครัว เป็นการแจ้งเพื่อขอความคุ้มครองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ประชาชนพึงกระทำกันตามปกติ ไม่ใช่ผู้เสียหายไม่เกิดความกลัวและไม่ยอมทำตามการขู่เข็ญ การกระทำของจำเลยทั้งห้าจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันกรรโชกสำเร็จแล้ว ไม่ใช่อยู่ในชั้นพยายาม

การขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพ เช่น การขู่ว่าจะจับกุมหรือขู่ว่าจะดำเนินคดีเพื่อเรียกเอาประโยชน์ที่ตนไม่มีสิทธิจะได้รับ (ฎ.๑๑๙/๒๔๙๑, ฎ.๘๑/๒๔๙๘, ฎ.๒๘๘๒/๒๕๓๗, ฎ.๗๕๓/๒๕๓๙, ฎ.๒๙๑๒/๒๕๕๐) แต่ถ้าขู่ว่าจะใช้สิทธิตามกฎหมายไม่ถือว่ามีความผิด เช่น

ฎ.๒๖๘๘/๒๕๓๐ จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่าผู้เสียหายลักสติ๊กเกอร์ ราคา ๑ บาท ของห้างฯ ซึ่งจำเลยมีหน้าที่ดูแลกิจการอยู่ไป การที่จำเลยเรียกผู้เสียหายชำระค่าปรับแก้ห้างฯ จำนวน ๓๐ บาท มิฉะนั้นจะส่งตัวให้เจ้าพนักงานตำรวจนั้น เป็นการที่จำเลยชอบที่จะใช้สิทธิตามกฎหมายดำเนินคดีแก่ผู้เสียหายในทางอาญาได้ คำพูดของจำเลยดังกล่าวเท่ากับเป็นข้อเสนอให้ชดใช้ค่าเสียหายเพื่อตกลงเลิกคดีตามที่ห้างฯถือปฏิบัติ จำเลยไม่มีความผิดฐานกรรโชก (ฎ.๕๙๙/๒๕๓๑)

•
ฎ.๑๙๔๕/๒๕๑๔ แม้ ท. จะกระทำความผิดจริง ช.ก็ไม่มีอำนาจเรียกเงินจาก ท. ซึ่ง ช. แสดงให้ ท. เข้าใจว่า ช. สามารถทำให้ ท. เข้าคุกหรือไม่เข้าคุกก็ได้ การขู่ว่าจะเปิดเผยความลับที่ห้ามหุ้นส่วน หลีกเลียงภาษี เรียกเงินหนึ่งแสนบาท เป็นกรรโชกและรีดเอาทรัพย์

ฎ.๓๗๒๓/๒๕๕๔ บังคับเรียกเก็บเงินค่าวินรถจักรยานยนต์รับจ้าง หากไม่ให้จะยึดเสื้อวินและ ไม่ให้รอรับคนโดยสาร กับบอกให้ระวังตัวให้ดี เป็นการขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพ ผิดฐานกรรโชก

การขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชื่อเสียง เช่น ขู่ว่าจะนำเรื่องติดสินบนไปอภิปรายในสภาและ จะให้ข่าวกับหนังสือพิมพ์ จนโจทก์ร่วมยอมจะให้เงินสดและรถยนต์แก่จำเลยตามที่ต่อรองกัน (ฎ.๑๒๘๐/ ๒๕๔๓)

การขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อทรัพย์สิน

ฎ.๑๔๘๔/๒๕๔๙ จำเลยขู่เข็ญให้ผู้เสียหายนำเงิน ๕,๕๐๐ บาท มามอบให้เป็นค่าไถ่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายที่จำเลยรับมาจากคนร้ายที่ลักทรัพย์ และหากไม่นำมาให้จะไม่ได้รับ โทรศัพท์คืน จำเลยจะนำไปขายให้แก่บุคคลอื่น เข้าลักษณะเป็นการขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อทรัพย์สิน ของผู้ถูกขู่เข็ญคือขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ไป ซึ่งทำให้ผู้เสียหายเกิดความกลัว และยินยอมนำเงิน ๕,๕๐๐ บาท ไปให้จำเลย จึงเข้าลักษณะความผิดฐานกรรโชก

ฎ.๕๖๒/๒๕๕๙ ขู่เรียกค่าไถ่รถยนต์ หากไม่ให้จะนำรถยนต์ไปแยกย่อย เป็นการขู่ว่าจะทำ อันตรายแก่ทรัพย์สินของผู้เสียหาย

การประทุษร้ายหรือการขู่เข็ญไม่จำเป็นต้องทำต่อผู้ถูกข่มขืนใจเท่านั้น แต่อาจกระทำต่อบุคคลที่สามก็ได้ เช่น การขู่ทำร้ายบุคคลในครอบครัว (ฎ.๑๑๙๙/๒๕๕๓)

ข้อพิจารณา

- หากบุคคลที่สามสมยอมกันกับผู้ขู่เข็ญ แต่ผู้ถูกขู่เข็ญไม่ทราบ จะถือว่าเป็นความผิดฐานกรรโชกหรือไม่

ฎ.๑๒๗๘/๒๕๐๓ (ป) จำเลยเขียนจดหมายไปขู่เข็ญผู้เสียหายให้ส่งเงิน ๓,๐๐๐ บาท ไปให้จำเลย มิฉะนั้นบุตรผู้เสียหายจะเป็นอันตรายถึงชีวิต แม้จะได้ความว่าบุตรของผู้เสียหายเป็นคนบอกให้จำเลยเขียนจดหมายไปขู่เข็ญบิดาเพื่อหลอกลวงบิดาให้ส่งเงินมาให้ ก็ยังถือว่าผู้เสียหายถูกข่มขืนใจ เพราะในแง่ของผู้เสียหายยังคงถือว่าบุตรของผู้เสียหายเป็นบุคคลที่สามตามมาตรา ๓๓๗ วรรคแรก จำเลยจึงมีความผิดฐานกรรโชก

- การกระทำความผิดสำเร็จแล้วหรือไม่ในความผิดฐานนี้ คือ การที่ผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น(ยอมให้หรือยอมจะให้)

ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดที่ต้องการผล กล่าวคือ ผู้ถูกข่มขืนใจยอมให้ หรือยอมที่จะให้ตามที่ถูกบังคับโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินให้ก่อนแต่อย่างใด (ฎ.๔๐๑๒/๒๕๓๔, ฎ.๔๔๑๐/๒๕๔๓) ดังนั้น หากมีการข่มขู่แล้ว แต่ผู้เสียหายไม่ยอมให้ ก็เป็นเพียงพยายามกรรโชก (ฎ.๓๕๑๒/๒๕๓๒)

•
ฎ.๒๕๗๓/๒๕๕๓ จำเลยข่มขู่ให้โจทก์ร่วมมอบเงินเพื่อลบชื่อออกจากบัญชีผู้ค้ายาเสพติด โจทก์ร่วมนำเงินไปให้เพื่อซื้อแผนจับกุมจำเลย แสดงว่าโจทก์ร่วมไม่ได้กลัวคำขู่และไม่ยอมให้เงินตาม คำขู่ เป็นพยานกรรโชก

ฎ.๒๒๗๓/๒๕๕๖ ผู้เสียหายที่ถูกหน่วงเหนี่ยว ขวางทาง คุกคามและข่มขู่ขึ้นใจโดยถูกประทุษร้าย เพื่อให้ยอมไม่เข้าร่วมเสนอราคาไม่ได้ยอมตามที่ถูกระทำดังกล่าว กลับเข้าไปยื่นซองเสนอราคาและ ร้องเรียนต่อเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง จนการจัดประกวดราคาในวันดังกล่าวถูกยกเลิก การกระทำของ จำเลยที่ ๑ กับพวกจึงเป็นเพียงการพยายามกระทำความผิดฐานกรรโชก

อย่างไรก็ดี หากยอมตามที่ขู่แล้วย่อมเป็นความผิดสำเร็จ แม้ต่อมากจะมีการแจ้งตำรวจเพื่อขอ ความคุ้มครองก็ตาม (ฎ.๑๗๔๓/๒๕๓๐, ฎ.๑๑๙๙/๒๕๕๓)

ฎ.๔๔๑๐/๒๕๔๓ ยินยอมจะให้เงินตามที่ถูกข่มขู่ ผิดกรรโชกสำเร็จแล้ว แม้ต่อมาผู้เสียหายจะ ต่อรองขอให้ทรัพย์สินอย่างอื่นแทนและจำเลยไม่รับก็ตาม

การขู่จะเอาทรัพย์สินโดยทันที แต่ผู้ถูกขู่รับว่าจะให้ทรัพย์สินในภายหลัง (ฎ.๓๖๕๖/๒๕๒๗) หรือขู่ว่า ให้รับว่าจะให้ทรัพย์สินในภายหลัง ผู้ถูกขู่ให้ทรัพย์สินในทันที หรือยอมจะให้น้อยกว่าที่เรียกก็ดี เป็นผลจากการ ขู่เป็นความผิดสำเร็จทั้งสิ้น (ฎ.๒๔๐๘/๒๕๑๙)

- เจตนา (องค์ประกอบภายใน) การข่มขืนใจผู้อื่น แม้ไม่คิดจะกระทำตามที่ขู่
จริงก็เป็นความผิด แต่การพูดเล่นแม้ผู้ฟังจะเกิดความกลัวก็ไม่มี ความผิดแต่อย่างใด

ข้อสังเกต

- มาตรา ๓๓๗ ไม่นำเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๓๕ มาบัญญัติเป็นเหตุให้ต้อง
ได้รับโทษหนักขึ้น โดยมีระบุมารณีนีตามวรรคสองไว้

- ความผิดฐานกรรโชกเมื่อองค์ประกอบคือประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน
จึงมีความหมายที่กว้างทั้งสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ สิทธิประโยชน์ที่มีลักษณะเป็น
ทรัพย์สินอันไม่มีรูปร่างก็ได้ ซึ่งต่างจากฐานชิงทรัพย์ที่มีพื้นฐานจากความผิดฐานลักทรัพย์

- กรณีที่แก๊งทำให้เกิดการฉ้อฉลแล้วจำเลยกับพวกลงมาเรียกค่าเสียหาย
มีการเจรจาต่อรองกันในที่สาธารณะ แม้พวกจำเลยเข้ามาล้อมคอแล้วพูดว่าหากไม่ได้เงินมีเรื่อง
แน่ ไม่เข้าลักษณะปล้นทรัพย์เนื่องจากความผิดฐานปล้นทรัพย์ต้องเริ่มจากความผิดฐานลัก
ทรัพย์ เป็นความผิดฐานกรรโชกเท่านั้น (ฎ.๗๒๐๔/๒๕๖๒) แต่หากข้อเท็จจริงเป็นว่าพวกจำเลย
ข่มขู่และปาदन้ารถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายเพื่อให้หยุดรถทันทีและพูดตะคอกว่ามี
อะไรส่งมาให้หมด โดยจำเลยกับพวกแสดงสีหน้าซึ่งขัง แม้ไม่ได้พูดว่าหากไม่ส่งสิ่งของให้จะทำ
ร้ายผู้เสียหาย แต่พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการคุกคามผู้เสียหายให้กลัวว่าจะถูกทำร้ายหากไม่ส่ง
ทรัพย์สินให้ จึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๘๗๙๐/๒๕๕๔)

ฐานริดเอาทรัพย์

ความผิดฐานนี้มีองค์ประกอบส่วนใหญ่เหมือนกับฐานกรรโชก เพียงต่างที่วิธีการข่มขืนใจหรือการบังคับให้ตัดสินใจตามที่บังคับนั้น จากการใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เช็ดูว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สิน มาเป็นการขู่เช็ดูว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เช็ดูหรือบุคคลที่สามเสียหาย

ข้อพิจารณา

- ความลับ หมายถึง เหตุการณ์ข้อเท็จจริงที่ไม่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป และเป็นข้อเท็จจริงที่เจ้าของความลับประสงค์จะปกปิดไม่ให้บุคคลอื่นรู้ ดังนั้น ความลับจึงไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผิดศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อขู่เช็ดูว่าหากผู้เสียหายไม่นำเงินมาให้ จำเลยจะนำเรื่องความสัมพันธ์ฉันชู้สาวระหว่างจำเลยซึ่งมีครอบครัวแล้วกับผู้เสียหายไปเปิดเผยต่อบุคคลอื่น (ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง) จึงครบองค์ประกอบความผิดฐานริดเอาทรัพย์ (ฎ.๑๒๖๘๕/๒๕๕๘)

ฎ.๑๐๘๔๓/๒๕๕๓ แม้เรื่องที่จำเลยนำไปขู่เช็กผู้เสียหายซึ่งเป็นภิกษุว่า ผู้เสียหายมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงจะ**ไม่เป็นความจริง จึงไม่ถือเป็นความลับ** อันเป็นความผิดฐานรีดเอาทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๓๘ ก็ตาม แต่การกระทำของจำเลยดังกล่าวก็เป็นการข่มขืนใจผู้เสียหายให้ยอมให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยขู่เช็กว่าจะทำอันตรายต่อชื่อเสียงของผู้เสียหายผู้ถูกขู่เช็ก จนผู้เสียหายยินยอมใช้เงินแก่จำเลย อันเป็นความผิดฐานกรรโชก ตามมาตรา ๓๓๗ ววรรคแรก

- การได้ประโยชน์ในลักษณะทรัพย์สินมีความหมายเช่นเดียวกับฐานกรรโชก ดังนั้น หากเป็นประโยชน์อย่างอื่นยอมไม่เข้าความผิดฐานนี้ แต่อาจผิดตามมาตรา ๓๐๙ ได้
- **ความเสียหาย**ที่เกิดจากการเปิดเผยความลับนั้นมีความหมายอย่างกว้างกว่า มาตรา ๓๓๗ เช่น กรณีที่หากถูกเปิดเผยแล้วอาจต้องมีการออกจากงาน หรือหย่าร้าง เป็นต้น
- บางกรณีการกระทำอาจผิดได้ทั้งฐานกรรโชกและฐานรีดเอาทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องลงโทษฐานรีดเอาทรัพย์สินอันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามมาตรา ๙๐ (ฎ.๑๙๔๕/๒๕๑๔, ฎ.๑๒๖๘๕/๒๕๕๘)

ฐานข้อมูล

มาตรา ๓๔๑ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลาย เอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๒ ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(๑) แสดงตนเป็นบุคคลอื่น หรือ

(๒) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอ แห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำต้องระวางโทษไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

องค์ประกอบความผิด

๑. ผู้ใด

๒. หลอกลวงผู้อื่น

(ก) ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ

(ข) ปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

๓. โดยการหลอกลวงดังว่านั้น

(ก) ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม

(ข) ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ

๔. เจตนา

๕. เจตนาทุจริต

๒ (ก) การหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หมายถึง การกล่าวข้อความเท็จจริงหรือยืนยันข้อความเท็จจริงอันบิดเบือนไปจากที่เป็นอยู่ในขณะที่แสดง ซึ่งจะต้องเป็นข้อความเท็จจริงในอดีตหรือในปัจจุบัน ดังนั้น ข้อเท็จจริงอันเป็นการคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์ในอนาคตจึงไม่อาจเป็นข้อความเท็จได้

ฎ.๓๗๘๔/๒๕๓๒ จำเลยตกลงจะขายข้าวโพดให้ผู้เสียหายโดยผู้เสียหายจ่ายเงินค่าข้าวโพดให้จำเลยล่วงหน้าบางส่วน ครั้นผู้เสียหายไปขอรับมอบปรากฏว่าข้าวโพดได้หายไปจากเดิมเกือบครึ่งหนึ่ง จำเลยบอกว่าไม่ขายข้าวโพดให้ผู้เสียหายและไม่ยอมให้นำข้าวโพดไป ผู้เสียหายทวงเงินคืนจำเลยบอกว่าไม่มีเงินคืนให้ เช่นนี้เป็นเรื่องที่จำเลยจะขายข้าวโพดให้ผู้เสียหายแล้วเปลี่ยนใจไม่ยอมขายข้าวโพดที่มีอยู่จริงในขณะที่เจรจาซื้อขายตกลงกัน จึงเป็นกรณีที่จำเลยประพฤติผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๑๒๔/๒๕๓๕ จำเลยตกลงขายไม้ยางท่อนซุงและรับเงินค่าไม้จากผู้เสียหายโดยเจตนาขายไม้ยางท่อนซุงที่ได้ตกลงซื้อไว้ แต่จำเลยไม่สามารถจัดส่งได้เพราะทางราชการไม่อนุญาตให้ทำไม้ดังกล่าว การกระทำของจำเลยจึงเป็นการผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น หาเป็นความผิดอาญาฐานฉ้อโกงไม่

ฎ.๑๑๙๙/๒๕๖๓ พุทธการณที่จำเลยแสดงต่อโจทก์ร่วมว่า จำเลยเป็นหลานของนางสาว ก. ทั้งที่ความจริงเป็นบุตรสาว จำเลยไม่มีความสัมพันธ์ในฐานะญาติกับนาย ช. แต่กับอ้างว่า นาย ช. เป็นอาของจำเลย และจำเลยขอให้โจทก์ร่วมโอนเงินไปเข้าบัญชีของนาย ช. และรับทองคำจากโจทก์ร่วม โดยอ้างว่าจะนำไปลงทุนค้าขายทองคำกับนาย ช. ทั้งที่นาย ช. ไม่ทราบเรื่อง **จึงเป็นการหลอกลวงโจทก์ร่วมด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ** จำเลยมิได้ร่วมประกอบธุรกิจค้าขายทองคำกับนาย ช. และไม่สามารถนำทองคำไปขายในราคาสูงได้อย่างที่บอกโจทก์ร่วม เพียงแต่ยกขึ้นเป็นข้ออ้างเพื่อหลอกลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อแล้วมอบเงินลงทุนและทองคำให้จำเลยเท่านั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงตามฟ้อง

ฎ.๓๐๗๔/๒๕๓๙ การที่จำเลยชวนโจทก์ร่วมซื้อคอนโดมิเนียม ตึกแถวและที่ดิน โดยยืนยันว่าอีก ๔ เดือน จะมีผู้ซื้อต่อ การที่จำเลยให้ผู้เสียหายทำพิธีเสริมดวงและเรียกค่าครูโดยยืนยันว่าจะทำให้ดวงดี ขายตึกแถวที่ดินได้หรือบุตรจะมีบุญบารมีสูงกว่าบิดามารดา ผู้เสียหายกับสามีจะไม่ต้องหย่ากัน **ล้วนเป็นคำยืนยันเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอนทั้งสิ้น คำยืนยันดังกล่าวไม่ใช่คำหลอกลวง แต่เป็นคำคาดการณ์** ที่โจทก์ร่วมและผู้เสียหายเข้าทำพิธีตามคำแนะนำและเสียค่าใช้จ่ายจึงมิได้เป็นผลจากการหลอกลวง การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิด

ตามปกติข้อเท็จจริงในอนาคตนั้นยังไม่เกิดขึ้นจึงไม่อาจเป็นความเท็จได้

ฎ.๗๐๗/๒๕๑๖ จำเลยเอาเงินของผู้เสียหายไป อ้างว่านำไปเพื่อซื้อเบี้ยเลี้ยงตำรวจและจะให้ผลประโยชน์แก่ผู้เสียหาย เป็นเรื่องที่จำเลยยืมเงินไปโดยให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินนั้นเพื่อกิจการของจำเลยเองในโอกาสข้างหน้า มิได้เอาความเท็จมากล่าวหรือแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงซึ่งมีอยู่แล้วในขณะนั้น แม้จำเลยจะไม่เอาเงินนั้นไปซื้อเบี้ยเลี้ยงตำรวจก็เป็นเรื่องผิดคำมั่นสัญญาเท่านั้น ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงในอนาคตนั้น หากผู้แสดงไม่ได้ตั้งใจให้เป็นจริงเลยใน ขณะที่แสดง เท่ากับมีภาวะแห่งจิตยืนยันให้เป็นความเท็จแต่ต้นก็เป็นความผิดฐานฉ้อโกงได้

ฎ.๔๐๐๕/๒๕๕๑ จำเลยหลอกหลวงโจทก์ร่วม โดยกล่าวเท็จชักชวนโจทก์ร่วมให้นำเงินไปซื้อ เบี้ยเลี้ยงทหารล่วงหน้า โจทก์ร่วมจะได้ผลตอบแทนรายละ ๕๕๐ บาท ซึ่งความจริงแล้วจำเลยไม่สามารถ นำเงินไปซื้อเบี้ยเลี้ยงทหารและมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเบี้ยเลี้ยงแต่อย่างใด เป็นเหตุให้โจทก์ ร่วมหลงเชื่อตกลงซื้อเบี้ยเลี้ยงทหาร โดยยอมมอบเงินให้จำเลยไป ๒๓๖,๐๐๐ บาท การกระทำของ จำเลยเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๒๑๔๗/๒๕๑๗ จำเลยมิได้มีเจตนาที่จะนำแรมมาขายให้ผู้เสียหาย หลอกหลวงผู้เสียหายว่า จะขายแรมพลวงให้และขอรับราคาทั้งหมดกับขอรับกระสอบไปใส่แรมด้วย โดยมีเจตนาทุจริตมาแต่แรก ผล ของการหลอกหลวงดังกล่าวทำให้จำเลยได้รับเงินค่าแรมและกระสอบ ๓๐ ใบ ไปจากผู้เสียหายในคราว เดียวกัน ดังนี้ แม้เงินค่าแรมจะเป็นทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุอันสำคัญที่จำเลยมุ่งหลอกหลวงไป ส่วนกระสอบนั้น จำเลยหลอกหลวงให้ผู้เสียหายส่งให้เพื่อให้สมกับอุบายของจำเลยที่อ้างว่ามีแรมที่จะขายให้เท่านั้นก็ตาม แต่การที่จำเลยได้กระสอบไปด้วยนี้ ก็ได้ไปจากการหลอกหลวงผู้เสียหายด้วยการแสดงข้อความอันเป็น เท็จว่าจะใส่แรมพวงมาให้ โดยจำเลยมิได้ตั้งใจนำกระสอบไปใส่แรมพวงมาส่งให้ผู้เสียหายเลย แสดงว่า จำเลยมีเจตนามาแต่แรกแล้วว่าหลอกหลวงเอากระสอบ ๓๐ ใบนี้จากผู้เสียหายด้วยเหมือนกัน จึงเป็น ความผิดฐานฉ้อโกงกระสอบด้วย

•
ฎ.๖๓๓/๒๕๔๖ การที่จำเลยทั้งสามกับ ย. ใช้อุบายทำทีไปติดต่อขอซื้อผ้าจากโจทก์
ร่วม ทั้งที่จำเลยทั้งสามและ ย. มิได้เตรียมเงินมาให้พร้อม จำเลยทั้งสามกับ ย. หลอกให้
โจทก์ร่วมขนผ้าขึ้นรถที่เตรียมมาแล้วจึงบอกว่าชำระค่าผ้าก่อน ๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือให้
ตามไปเก็บจาก ย. แต่บุตรสาวของโจทก์ร่วมร้องให้ ภริยาของโจทก์ร่วมเข้าไปดูแลบุตรสาว
ภายในร้าน จำเลยทั้งสามกับ ย. ก็พากันนำรถบรรทุกผ้าออกไปจากร้านทันทีโดยยังไม่ได้ชำระ
ค่าผ้าให้ กรณีเห็นได้ชัดว่าร่วมกันมีเจตนาทุจริตหลอกลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อว่า จำเลยทั้งสาม
กับ ย. จะซื้อผ้าจริงมาแต่ต้น ด้วยการวางแผนการเป็นขั้นตอนและไม่มีเจตนาจะใช้ราคาเลย
การกระทำจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง

ฎ.๖๔๐๔/๒๕๖๐ การที่จำเลยทั้งสองประสงค์ให้ร้าน ก. ของจำเลยทั้งสองได้รับงาน
รับจ้างทำความสะอาดโรงพยาบาล จึงหลอกลวงนำหนังสือคำประกันของธนาคารมาแสดง แต่
ความจริงแล้วธนาคารมิได้ออกหนังสือคำประกันให้ อันเป็นการหลอกลวงผู้เสียหายและเป็นเหตุ
ให้หลงเชื่อตกลงทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสองและได้รับค่าจ้างจากการทำงาน ถือว่า
จำเลยทั้งสองร่วมกันฉ้อโกงแล้ว แม้ภายหลังจำเลยทั้งสองจะเข้าทำความสะอาดโรงพยาบาล
จริง ก็ไม่เป็นเหตุให้การกระทำผิดที่เกิดขึ้นแล้วกลับกลายเป็นไม่มีความผิด

ข้อความอันเป็นเท็จนั้นต้องเป็นสาระสำคัญซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกหลอกลวงเชื่อจนมอบทรัพย์สินให้

ฎ.๑๗๙/๒๕๒๘ จำเลยทั้งสองกล่าวกับโจทก์ว่าหากโจทก์ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดก ป. แล้ว จำเลยทั้งสองจะร่วมกันชดใช้เงินให้โจทก์จำนวนหนึ่ง โดยจำเลยที่ ๑ จะออกเช็คสั่งจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวและจำเลยที่ ๒ จะค้ำประกันสลับหลัง และจะนำมาวางศาลให้โจทก์รับไป โจทก์จึงไปยื่นคำร้องขอถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดก ต่อมาจำเลยที่ ๑ แถลงต่อศาลว่าไม่สามารถหาเงินตามเช็คได้ ดังนี้ **แสดงว่าโจทก์ยอมรับว่าโจทก์ได้ทำความตกลงกับจำเลยทั้งสอง มิใช่เกิดจากการที่จำเลยทั้งสองแสดงข้อความเท็จหลอกลวงโจทก์** การที่ภายหลังจำเลยไม่สามารถหาเงินตามเช็คได้ หากทำให้ข้อตกลงที่ทำกันไว้กลายเป็นความเท็จไม่ แต่เป็นเรื่องที่จำเลยทำผิดข้อตกลงที่ให้คำมั่นสัญญาไว้แก่โจทก์ ซึ่งชอบที่จะว่ากล่าวในทางแพ่ง การกระทำของจำเลยทั้งสองตามฟ้องไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ข้อพิจารณา

- หากการหลอกลวงมีการข่มขู่อยู่ในตัว เป็นความผิดฐานใด

ฎ.๑๐๗๗/๒๕๐๕ จำเลยหลอกผู้เสียหายว่าเป็นเจ้าพนักงานขอคั้นบ้านและคั้นได้ แปะเชื้อสุราและคุมตัวไว้ให้เสียค่าปรับแก่จำเลย มิฉะนั้นจะส่งตัวไปอำเภอก ผู้เสียหายจำต้องให้เงินแก่จำเลยตามที่จำเลยต้องการ เป็นความผิดฐานกรรโชก ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง เพราะผู้เสียหายยอมส่งทรัพย์สินให้มิใช่เพียงแต่ถ้อยคำหลอกลวงที่อ้างว่าเป็นเจ้าพนักงานเท่านั้น หากไม่ข่มขู่ว่าจะจับส่งอำเภอกผู้เสียหายอาจไม่ยอมให้เงินก็ได้

๒ (ข) การหลอกลวงด้วยการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง หมายถึง การกระทำซึ่งผู้นั้นมีหน้าที่ที่จะต้องบอกเพื่อป้องกันผลแต่ต่างเว้นเสียตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคท้าย โดยอาจเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ตามสัญญา หรือหน้าที่อันเกิดจากการกระทำครั้งก่อน

ฎ.๑๓๘๕/๒๕๒๒ เสมียนที่ดินอำเภอกทำ น.ส.๓ และสัญญาขายฝากปลอมให้ผู้เสียหายลงชื่อกับพวกของตน เป็นการหลอกลวงโดยปกปิดข้อความจริงอันควรบอกให้แจ้ง ผู้เสียหาย ต่อมาพวกที่สมคบกับเสมียนที่ดินอำเภอกไปรับเงินค่าขายฝากที่บ้านของผู้เสียหาย เสมียนที่ดินเป็นตุการฉ้อโกงด้วย

- ๓ (ก) ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม

ความผิดฐานนี้เป็นการคุ้มครองทรัพย์สิน หมายถึง วัตถุทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ เช่น หุ่น หรือทรัพย์สินทางปัญญาด้วย หากไม่ได้ทรัพย์สินไปยอมไม่ เป็นความผิด

ฎ.๓๖๖๗/๒๕๔๒ ร่วมกันนำ ๕. มาสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยแจ้งว่า ๕. คือ บ. เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อรับเป็นสมาชิก ความจริงแล้ว บ. ป่วยเป็นมะเร็งไม่สามารถเดินได้ การหลอกลวงมีผลเพียงให้โจทก์ร่วมรับ บ. เป็นสมาชิกเท่านั้น หาได้ทำให้จำเลยทั้งสองได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์ร่วมไม่ แม้ต่อมาจะ จ่ายเงินสงเคราะห์ให้ ก็เนื่องจาก บ. ถึงแก่กรรม หาใช่เนื่องจากหลอกลวงไม่ การกระทำของ จำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๗๒๖๔/๒๕๔๓ โจทก์แสดงบัตรจอดรถที่มีตราประทับว่าบริการแผนกจัดเลี้ยงต่อ น. เพื่อจอดรถโดยไม่ต้องเสียค่าจอดเท่านั้น โจทก์ได้รับผลเพียงการบริการจอดรถจากจำเลย โจทก์หาได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากจำเลยไม่ การกระทำของโจทก์ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ข้อพิจารณา

การหลอกลวงเอาทรัพย์สินของตัวเองเป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่

ศ.จิตติ มีความเห็นว่า ความผิดฐานฉ้อโกงนี้เป็นเรื่องหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

เนื่องจากเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิติดตามเอาคืนตามกฎหมาย ย่อมไม่มีความผิดฐานนี้

ฎ.๑๖/๒๕๑๐ เอกสารซื้อรถและรถเป็นของจำเลย จำเลยได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่ธนาคาร ผู้เสียหายเป็นผู้ค้ำประกัน ระหว่างนั้นจำเลยกำลังผ่อนชำระเงินให้แก่ธนาคารตามสัญญาอยู่ การที่จำเลยยอมทิ้งรถและเอกสารซื้อรถให้ผู้เสียหายก็ด้วยความเกรงใจ ผู้เสียหายไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะยึดเอกสารและรถไว้ เมื่อจำเลยกลับใจ จำเลยยอมมีสิทธิมาเอารถของจำเลยไปและมีสิทธิไปขอเอกสารของจำเลยจากผู้รักษาไว้ได้ การกระทำของจำเลยยังไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

เดิมการหลอกลวงเอาทรัพย์สินจากเจ้าหนี้ไม่มีความผิดฐานนี้ (ฎ.๖๐๙/๒๕๓๖ หลอกลวงด้วยข้อความเท็จเพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของจำเลยที่นำมาประกันการชำระหนี้เพราะเป็นทรัพย์สินของจำเลยเอง) แต่ต่อมาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าความผิดฐานนี้ไม่ได้จำกัดว่าผู้ที่ถูกหลอกลวงจะต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้จะเป็นเจ้าหนี้มีสิทธิยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ หากหลอกลวงให้เขาส่งทรัพย์สินนั้นก็อาจมีความผิดฐานนี้ได้ (ฎ.๒๗๐๕/๒๕๔๓)

ฎ.๒๐๖๒/๒๕๕๘ แม้กรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินจะเป็นของจำเลย เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริต หลอกลวงโจทก์ให้ส่งมอบโฉนดที่ดินอ้างว่าจะนำไปยื่นคำร้องขอแบ่งแยกและโอนเปลี่ยนชื่อถือกรรมสิทธิ์ให้แก่โจทก์ โจทก์หลงเชื่อจึงได้มอบโฉนดที่ดินให้แก่จำเลยไป ความจริงกลับนำที่ดินไปโอนให้แก่ผู้อื่นซึ่งเป็นญาติทางสมรสกับจำเลย จำเลยผิดฐานฉ้อโกง

- ๓ (ข) ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ

ฎ.๑๓๓๑/๒๕๑๖ จำเลยหลอกลวงเจ้าพนักงานที่ดินว่าที่ดินของโจทก์เป็นของจำเลย เจ้าพนักงานที่ดินหลงเชื่อได้ออกโฉนดให้แก่จำเลย การกระทำเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๘๖๑/๒๕๖๗ หลอกซื้อตู้วงจรไฟฟ้าเครื่องราคา ทั้งๆที่ไม่มีสิทธิ

ฎ.๑๙๖๒/๒๕๓๑ หลอกลวงให้ผู้เสียหายลงชื่อในแบบพิมพ์เกี่ยวกับสัญญาจำนองแม้จะยังไม่กรอกข้อความก็ถือว่าหลอกลวงให้ทำเอกสารสิทธิแล้ว ผิดฐานฉ้อโกง

อย่างไรก็ตามหนังสือมอบอำนาจไม่ใช่เอกสารสิทธิ การหลอกลวงให้ลงชื่อในหนังสือมอบอำนาจจึงไม่ถือว่าหลอกลวงให้ทำเอกสารสิทธิ (ฎ.๔๓๘๑/๒๕๔๑)

ฎ.๑๕๐๘/๒๕๓๘ ตัวเครื่องบินที่มีมูลค่าหรือราคาใช้ตามที่ปรากฏในตัว เป็นตัวผู้มีชื่อในตัวมีสิทธิที่จะใช้โดยสารเครื่องบินของสายการบินที่ปรากฏในตัว จึงเป็นเอกสารสิทธิ เพราะเป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๙)

จำเลยปลอมตัวเครื่องบินแล้วมอบให้แก่ผู้มีชื่อในตัว หรือมอบให้แก่ผู้อื่นซึ่งจะนำไปมอบให้แก่ผู้มีชื่อในตัว จำเลยย่อมถึงเห็นผลได้ว่า ผู้มีชื่อในตัวต้องนำตัวไปใช้ในการเดินทางและเมื่อตัวเครื่องบินปลอมได้ถูกนำไปใช้ในการเดินทางแล้ว จำเลยจึงมีความผิดฐานเป็นตัวการใช้ตัวเครื่องบินปลอม และการที่จำเลยปลอมตัวเครื่องบินโดยเจตนาที่จะให้ผู้มีชื่อในตัวได้เดินทาง จำเลยหรือผู้มีชื่อในตัวไม่ต้องจ่ายเงินค่าตัว แสดงว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงเจ้าของสายการบินว่า จำเลยหรือผู้มีชื่อในตัวได้ชำระค่าตัวเครื่องบินแล้ว อันเป็นความเท็จจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงเจ้าของสายการบิน

สำหรับการหลอกให้ลงชื่อในคำร้องทุกข์ (ฎ.๙๒๘/๒๕๐๖) คำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ และถอนฟ้องคดีแพ่ง (ฎ.๑๐๕๗๗/๒๕๕๗) คำฟ้อง (ฎ.๑๕๓๘/๒๕๔๑) ใบแต่งตั้งนายความ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๙) เนื่องจากไม่ใช่เอกสารสิทธิ จึงไม่ผิดฐานฉ้อโกง

ข้อสังเกต

ผู้ที่ถูกหลอกลวงกับผู้ที่เสียทรัพย์สินไปอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือไม่ก็ได้ (คำว่าผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามในองค์ประกอบข้อ ๓) แต่ผู้ที่ถูกหลอกนั้นต้องอยู่ในฐานะที่จะจำหน่ายทรัพย์สินของบุคคลที่สามนั้นได้

ฎ.๗๓๖/๒๕๐๔ ล. หลอก ป. ว่าจะพาไปกรุงเทพ ให้ ป. ลักทรัพย์ของบิดามาให้ เป็นการให้ ป. ไปลักทรัพย์ของบิดา ป. และฉ้อโกง ป. โดยได้ทรัพย์ของบิดา ป. (บุคคลที่สาม)

ฎ.๔๐๔๖/๒๕๓๖ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยตกลงให้ค่านายหน้าโจทก์ และได้บันทึกข้อตกลงไว้ในสัญญาฉบับที่อยู่กับโจทก์ ต่อมาจำเลยได้หลอกลวงเอาสัญญาฉบับดังกล่าวไปจากภริยาโจทก์โดยทุจริต ทำให้โจทก์ไม่สามารถใช้เอกสารดังกล่าวในการดำเนินคดีกับจำเลย เห็นว่า ความผิดฐานฉ้อโกงนอกจากจะเป็นการหลอกลวงผู้อื่นให้ทำ ถอน ทำลายเอกสารสิทธิแล้ว ยังบัญญัติว่าโดยการหลอกลวงนั้นทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามด้วย ทรัพย์สินนั้นหมายความรวมทั้งทรัพย์และวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ เอกสารสัญญาแม้จะเป็นเพียงกระดาษแผ่นเดียวก็ถือว่าเป็นทรัพย์ เมื่อจำเลยหลอกลวงเอาเอกสารของโจทก์ไปจึงครบองค์ประกอบของความผิดฐานฉ้อโกง

เจตนาทุจริต

ผู้กระทำได้ต้องมีเจตนาทุจริต ซึ่งอาจเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับผู้อื่นก็ได้ ทั้งประโยชน์นี้จะเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือไม่ก็ได้

ฎ.๘๖๓/๒๕๑๓ การที่จำเลยทั้งสองหลอกลวงโจทก์ โดยจำเลยที่ ๒ แสดงตนต่อโจทก์ว่าเป็นนาย ช. เจ้าของที่ดิน จนโจทก์หลงเชื่อทำหนังสือรับรองทรัพย์สินขอประกันตัวนาย ก. ต่อศาลนั้น แม้จะไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ประโยชน์เป็นทรัพย์สินแต่อย่างใดก็ตาม ก็ทำให้นาย ก. ได้รับประโยชน์จากการใช้หนังสือรับรองนั้นอ้างต่อศาลจนได้รับประกันตัวไป ซึ่งย่อมถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่นอันเป็นการกระทำโดยทุจริต

ฎ.๒๖๑๕/๒๕๕๒ สัญญาเช่าอาคารพาณิชย์ที่ตกลงว่าหากผู้เช่าจะให้เช่าช่วงต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้เช่า ไม่ใช่สาระสำคัญที่คู่สัญญาต้องปฏิบัติ การที่ผู้เช่าเข้าใจโดยสุจริตว่าสามารถนำอาคารที่เช่าไปให้เช่าช่วงได้ ประกอบกับการเช่าทรัพย์สินผู้ให้เช่าไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ให้เช่า การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท จ. และเป็นผู้ค้าประกันสัญญาเช่า นำอาคารไปให้โจทก์ร่วมเช่าและได้เงินไปจากโจทก์ร่วม จึงขาดเจตนาทุจริต ไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกงผู้กระทำต้องมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่แรก

- ฎ.๔๓๖๒/๒๕๖๓ การจะฟังว่าจำเลยทั้งสองฉ้อโกงหรือไม่ ข้อเท็จจริงต้องได้ความว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่แรกหลอกลวงโจทก์ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง โจทก์ในฐานะผู้ให้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ต้องระมัดระวังอยู่แล้วว่าจำเลยทั้งสองมีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์ในการปล่อยสินเชื่อหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด โจทก์ประกอบธุรกิจมีลักษณะเช่นเดียวกับธนาคาร เชื่อว่าก่อนที่จะอนุมัติสินเชื่อ โจทก์ต้องมีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์สินเชื่อของจำเลยทั้งสองว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาจากอาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัยหรือภาระหนี้สินว่าเข้าหลักเกณฑ์ของโจทก์ที่จะอนุมัติสินเชื่อได้หรือไม่เพียงใด นอกจากนี้สัญญากู้ยืมเงินแบบผ่อนชำระรายเดือนก็ไม่ปรากฏว่ามีการระบุว่าจำเลยทั้งสองต้องแจ้งแก่โจทก์ว่าจะนำเงินที่กู้ยืมไปให้บุคคลใด ดังนั้น การที่จำเลยทั้งสองจะนำเงินไปมอบให้บุคคลใดก็ย่อมเป็นสิทธิของจำเลยทั้งสอง เพราะเมื่อได้รับเงินที่กู้ยืมจากโจทก์แล้วจำเลยทั้งสองย่อมมีกรรมสิทธิในเงินดังกล่าวตามป.พ.พ. มาตรา ๖๕๐ คงมีเพียงหน้าที่ตามสัญญาที่ต้องชำระต้นเงินและดอกเบี้ยคืนเท่านั้น หากผิดนัดโจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องเรียกให้ชำระหนี้ได้ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาที่ต้องแจ้งให้โจทก์ทราบว่าจะนำเงินที่กู้ยืมมาไปให้บุคคลใด อันจะถือว่าการที่ไม่แจ้งข้อความดังกล่าวเป็นการงดเว้นการที่จักต้องกระทำตาม ป.อ. มาตรา ๕๙ วรรคท้าย ทั้งการที่โจทก์ให้จำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินและจ่ายเงินให้จำเลยทั้งสองก็เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับหรือตามสัญญาซึ่งมีความผูกพันที่ต้องจ่ายให้แก่จำเลยทั้งสอง ดังนั้น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่มีมูลเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฐานข้อเืองกับการลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย

ความผิดฐานข้อเืองนั้นต้องมีการหลอกลวงจนผู้นั้นหลงเชื่อและส่งมอบกรรมสิทธิในทรัพย์สินให้ด้วยความยินยอม ส่วนการลักทรัพย์โดยใช้กลอุบายเป็นการเอาทรัพย์เขาไปโดยพลการหรือโดยที่ไม่ได้ยินยอมหรือเพราะถูกผู้กระทำให้บังคับให้ส่งให้ หรือแม้เขาจะส่งมอบให้เพราะถูกหลอกก็มอบแต่การครอบครองไม่ใช่มอบกรรมสิทธิ (ฎ.๔๗๐๕/๒๕๓๖, ฎ.๖๗๒๔/๒๕๔๔)

ฎ.๒๐๗/๒๕๑๒ หลอกว่าปากกาที่มีผู้ทำตกไว้นั้นเป็นของตน ขอรับคืน เป็นการใช้อุบายให้ได้ครอบครองและแย่งกรรมสิทธิ จึงเป็นลักทรัพย์ (เพราะผู้ที่เก็บได้ไม่อาจโอนกรรมสิทธิให้)

ฎ.๖๕๓/๒๕๕๓ ขอยืมโทรศัพท์มาโทร แล้วเอาไป ผิดลักทรัพย์

ฎ.๑๕๕๔/๒๕๑๑ หลอกว่าจะขอซื้อโค เขามอบโคให้โดยบอกว่าจะชำระเงินให้ แล้วกลับพาโคหนีไป ผิดข้อเือง

ฎ.๓๓๕๑/๒๕๔๒ เอาของปลอมมาหลอกขาย แล้วได้เงินไป ผิดข้อเือง

ฎ.๘๙๒/๒๕๔๓ หลอกโดยเปลี่ยนป้ายราคาสินค้าเป็นราคาที่ถูกลงเพื่อให้พนักงานเก็บเงินมอบกรรมสิทธิให้ เป็นความผิดฐานข้อเือง

• **ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดที่ต้องการผล** การที่ผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ต้องเป็นผลโดยตรงจากการหลอกลวง ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

(ฎ.๕๗๒๙/๒๕๓๙)

การกระทำความผิดสำเร็จแล้วหรือไม่ในความผิดฐานนี้ คือ การที่ผู้ถูกหลอกลวงหลงเชื่อและมอบทรัพย์สินให้ ดังนั้น หากผู้ถูกหลอกลวงไม่หลงเชื่อ แม้จะมอบทรัพย์สินให้แต่เพราะเหตุอื่น เช่น วางแผนจับกุม ซึ่งไม่ใช่ผลโดยตรงจากการหลอกลวง ก็เป็นเพียงพยายาม (ฎ.๙๐๑/๒๕๓๖) หรือแม้หลงเชื่อแล้วแต่ยังไม่ได้ให้ทรัพย์สินไปก็เป็นเพียงพยายาม เช่นกัน (ฎ.๓๓๕๑/๒๕๔๒)

ฎ.๕๐๖๙/๒๕๖๒ จำเลยทั้งสามร่วมกันหลอกลวงโจทก์ร่วมที่ ๑ ที่ ๒ และผู้เสียหายที่ ๔ ว่าเป็นสเต็มเซลล์ โดยการแบ่งหน้าที่กันทำ และการหลอกลวงนั้นได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์ร่วมที่ ๑ ที่ ๒ แล้ว แต่ยังไม่ได้ทรัพย์สินจากผู้เสียหายที่ ๔ จำเลยทั้งสามผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงโจทก์ร่วมที่ ๑ที่ ๒ และพยายามฉ้อโกงผู้เสียหายที่ ๔

•

ฎ.๗๐๕๔/๒๕๖๑ การที่จำเลยที่ ๑ หลอกหลวงโจทก์ด้วยการปลอมโฉนดที่ดินของจำเลยที่ ๒ ว่าเป็นของตนและนำสำเนามาวางเป็นประกันหนี้ จนทำให้โจทก์หลงเชื่อยอมทำสัญญากู้เงินและมอบเงินกู้ให้ไป ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ กระทำความผิดฐานฉ้อโกงสำเร็จในวันดังกล่าวแล้ว แม้ต่อมาจำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกหลวงโจทก์อีกว่า จำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของที่ดินและขอใช้โฉนดเป็นประกันการชำระหนี้ต่อไป และจำเลยที่ ๒ ทำสัญญาค้ำประกันไว้ให้ด้วย โจทก์หลงเชื่อยอมรับหลักประกันกับขยายระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่จำเลยที่ ๑ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นใหม่ เมื่อไม่ปรากฏว่าการหลอกหลวงครั้งหลังจำเลยทั้งสองได้รับทรัพย์สินจากโจทก์เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่รับไปแล้ว แม้การทำสัญญากู้ฉบับใหม่ก็เป็นเพียงการขยายระยะเวลาชำระหนี้เท่านั้น หากทำให้โจทก์เสื่อมเสียสิทธิในสัญญาฉบับเดิม ทั้งปรากฏว่าโจทก์นำสัญญาดังกล่าวไปฟ้องและศาลพิพากษาให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้แล้ว การกระทำครั้งหลังจึงไม่ได้มีผลให้โจทก์หรือทำให้โจทก์ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิอันจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

เหตุการณ์ที่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๓๔๒

(๑) การแสดงตนเป็นคนอื่น มีความหมายเช่นเดียวกันกับการปลอมตัวเป็นคนอื่น คือ แสดงตนเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งที่ไม่ใช่ตัวเอง (ฎ.๑๗๘/๒๕๙๓(ป)) หรือการนำเอกสารระบุชื่อผู้อื่นซึ่งเลอะเลือนมาแสดง ผู้ให้กู้เชื่อว่าจำเลยเป็นบุคคลอื่นในเอกสารจึงให้กู้เงินไป (ฎ.๒๐/๒๕๔๖) หรือการใช้บัตรเครดิตปลอมไปซื้อสินค้าแล้วลงลายมือชื่อปลอมในสลิปว่าเป็นคนอื่น (ฎ.๙๒๗๖/๒๕๕๓) แต่ไม่ใช่เพียงหลอกหลวงให้ผู้อื่นเข้าใจฐานะของตนผิดเท่านั้น (ฎ.๑๒๒/๒๕๐๖ (ป))

ผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ วรรคท้าย

(๒) “เด็ก” มีข้อพิจารณาว่าเกณฑ์อายุของเด็กถืออย่างไร เนื่องจากตามประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติกำหนดอายุต่างกัน คือ อายุไม่เกิน ๑๕ ปีตามมาตรา ๗๔ และอายุไม่เกิน ๑๖ ปี ตามมาตรา ๒๙๓ ซึ่งน่าจะต้องถือเอาอายุสูงสุดคือ ๑๖ ปี (ศ.จิตติ)

“ความอ่อนแอแห่งจิต” เช่น ฎ.๘๓๙๕/๒๕๖๑ จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นบุตรและหลานของโจทก์รู้อยู่แล้วว่าโจทก์เป็นโรคสมองเสื่อมต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นประจำ การที่ร่วมกันหลอกหลวงโจทก์พาไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้จำเลยที่ ๑ โดยอาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของโจทก์ เป็นความผิดตามมาตรา ๓๔๒ (๒) ประกอบมาตรา ๘๓ หรือการที่ผู้ถูกหลอกหลวงมีอาการป่วยทางจิต (ฎ.๒๗๔/๒๕๕๙)